

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראי מקומות עומקא דדינא

הלכות בית דין חלק א'

THE BAIS DIN PROCESS

THIS VOLUME HAS BEEN DEDICATED BY:

ר' שמואל ברוך הייט ומשפחתו עמר"ש

FAR ROCKAWAY, NY

על פי התורה אשר ירוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Prepared by Rabbi Yosef Dovid Josilowsky

Dayan at the Bais Havaad

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovdia
Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

105 RIVER AVENUE, SUITE #301, LAKEWOOD, NJ 08701

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' - הזמנה לדין

- 8 פירוט התביעה
- 14 מנין ההזמנות.....
- 18 הזמנה בזמן הזה
- 23 ענייה לב"ד וסירוב

חלק ב' - בחירת בית דין

- 34 ברירת ב"ד
- 37 דין הלך אחר הנתבע
- 41 דין זבל"א
- 51 דיני עיקול

חלק ג' - סדר הטענות

- 64 שטר בירורין.....
- 72 שמיעה מפי הבע"ד.....
- 76 טוענים - מורשה
- 82 מתערב על ריב.....

חלק ד' - הנהגת דין תורה

- 92 השווית בעלי דינים.....
- 96 איסור שמיעת דברי בע"ד שלא בפני חבירו
- 101 זכות גילוי מסמכים (Discovery)
- 105 נימוקים
- 110 ערעורים (Appeals).....

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT" L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z" L**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family

in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
לזכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל

INFRINGEMENT & COMPETITION

Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer זצ"ל

Young Israel W. Hempstead Led by R' David Felt,
Eitz Chayim Dogwood Park Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראוו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ז תנצב"ה. הונצח ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

FRANKEL RUBIN KLEIN, ATTORNEYS AT LAW
Mayer S. Klein, Managing Partner
Solving serious business problems. בע"ה

TZEDAKAH & MA'ASER I

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY

in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eliezer Stein Shlit" a
בזכות ר' שמואל ברוך הי"ט ומשפחתו עמו"ש

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל איללעס שליט"א

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by

STEINMETZ | LLC

ATTORNEYS AT LAW

לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל
ולע"נ פריידא נעמא בת ר' מאיר הערץ ע"ה

**SHEMITAH
& PRUZBUL**

Dedicated

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

**LOANS, GUARANTORS,
& BANKRUPTCY**

Dedicated by the Yorucha Chabura at
Lido Beach, NY in honor of their
Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

**PROFESSIONAL ADVICE AND
MALPRACTICE**

Dedication available

**BROKERAGE AND LASHON
HARAH IN BUSINESS**

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

**YICHUD AND
GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

**AVODAH ZARAH AND ISSUREI
HANA'AH**

Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

INTRODUCTION

שופטים ושוטרים תתן לך. The importance of maintaining a system of Mishpat, justice, is well established in the Torah and throughout Chazal. In a perfect world, the Mitzva of appointing judges would fall upon the shoulders of the Kehilla, the general Jewish community (See Sefer Hachinuch 491). Nowadays, we lack both the cohesive Kehilla that once existed, as well as the legal authority needed to appoint a functional and comprehensive justice system.

Thankfully, we do still have a Bais Din system, that can help adjudicate civil disputes in a manner that is consistent with Choshen Mishpat. The effectiveness of our Batei Din in being able to adjudicate properly (B'tzedek), is dependent on their acceptance by the community as a whole, and the individual litigants as well. In this booklet, we will explore many of the halachos and practices that apply when dealing with a Bais Din, beginning with the original hazmana, summons to Bais Din, through the psak din, the ruling of the Dayanim.

The first segment deals with the process of initiating a Din Torah, and how one is to conduct himself when receiving a hazmana. This includes: does a litigant have a right to know the nature of the claim before coming to Bais Din? Is he allowed time to prepare or does he have to show up immediately? What happens if one does not respond? What does it mean to be a "mesarev L'din": does Bais Din actually issue an excommunication?

Next, we look at the process of choosing a Bais Din. If the defendant is only willing to go before a specific Bais Din of his choice, who has the upper hand? What if the litigants are in two different cities? The idea of a Zabla Bais Din versus an established Bais Din is clarified, and the way to choose between the two. There is also the topic of Ikul, an injunction that a Bais Din will issue at times, and how that could affect the choosing of a Bais Din.

In the third segment we delve into the Shtar Beirurin, the halachic and legal arbitration agreement, and whether there is a requirement to sign such an agreement. We also learn how Bais Din accepts arguments from the parties. Can a litigant offer his claims or defense in writing? Can he require that all claims be put into writing? Included in this topic, is the issue of Toanim - can Bais Din accept arguments from a hired counsel? Is this a proper thing to do?

Finally, we discuss how the actual Din Torah is conducted. The overall focus is ensuring B'tzedek tishpot amisecha- a fair and righteous judicial process. The first step is to create a level playing field. One litigant may not be treated with more or less respect than another. This may include practical or even psychological items, such as one party bringing along more moral support than the other. The next thing is the issue of ex-parte communication. We will see just how important it is to avoid this, and the requirement to avoid even the appearance of such practices. The topic concludes with the rights of litigants to know the reasoning of the Bais Din's ruling, as well as possibilities of appeal.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON The Bais Din Process

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

I received a Hazmana from Bais Din and I don't think that there is any reason for me to come in to Bais Din. I spoke to my Rav and he agrees with me. What is the Bais Din going to do if I just ignore them?

2

Is there a system of appeals if I am unhappy with the psak of Bais Din? What if everybody I talk to about the Din torah agrees that the ruling of Bais Din was incorrect?

4

Do I need to hire a toen? Can I hire two toanim, or a toen and a lawyer?

3

Do I have a right to ask Bais Din to explain their psak? Can I say I am not coming to Bais Din unless I will get the psak with reasons?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק א' הזמנה לדין

תוכן הענינים

- 8 פירוט התביעה •
- 14 מנין הזמנות •
- 18 הזמנה בזמן הזה •
- 23 ענייה לב"ד וסירוב •

For the Halacha Shiur on The Summons to Bais Din, see pages 30-31

(פסחים ס"ב ע"א) ערל וטמא משלחין קרבנותיהם. וי"ל דהתם בטמא מת אבל הכא במצורע שהוא נזוף טובא, ואיספרו לו בלחוד קאי דמיירי במצורע, וכל עיקר לא כתביה אלא משום הא. והא דר' שמעון לאו פלוגתא היא אלא דברי הכל ומקרא הוא דורש. ואם תאמר והיאך אפשר לשלח קרבנותיו דהא בעי סמיכה וליכא. וי"ל דאין סמיכה מעכבת בכל שאינו ראוי לביאה ולסמיכה:

אמר רבא מנא לן דמשרדין שלוחא. פ"י וכל היכא דלא שלחו ליה שליחא, אי לא אתי לא חשיבא אפקירותא ולא ציית דינא ואע"פ שהזמינו בעל דינו בעדים:

דכתיב ויאמר משה אל קרח אתה וכל עדתך היו. יש מפרשים דמשה רבינו ע"ה היה שליח השם להזמין לפניו קרח ועדתו. ויש מפרשים דקרח היה שליח להזמין כל עדתו:

את ופלגיא. פ"י שצריך שיאמר לבעל דין שיהא מזומן לדין עם פלוני, ולא שיאמר לו (לזה) [ה]שליח היה מזומן לדין. והטעם כדי שידע מי תובעו בדין ויזכור אם יש לעשות לו כלום ויפייסנו, וגם שיתן על לבו מה ששייב לו בדין:

ודקבעינן זימנא כתר זימנא. פ"י אע"פ שלא בא לזמן הראשון אין לבית דין לכעוס עליו כדי לקנוסו, כי אולי לא היה לו פנאי ואנוס הוא:

(ב) דכתיב קדאו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד. פ"י שהקב"ה ציוה על נבוכדנאצר לבוא על מצרים להחריבה לזמן נועד, ומצינו שלא בא למועד ההוא, שהרי היו פרעה ומצרים ועמו שמחין ומעבירין קול שאון שכבר העביר מהם נבוכדנאצר המועד, ואע"פ שמצינו שלא בא נבוכדנאצר למועד, לא כעס עליו השי"ת ולא ביטל שליחותו, שהרי אנו רואין שבא על מצרים והחריבה:

בירושלמי בפירוש. ובכל זה יזהרו בית דין לעשות הדבר לשום שמים ולא בדרך איבה, וכמו שכתב הראב"ד ז"ל:

גירסת הספרים הישנים, מאי הדרפה אמר רב פפא נצבא דקני. ופירשו בו שקושרין קנים זו אצל זו וחובשים אותו כיניהם כדי שלא יעמוד בריוח. ואחר כך גורסין מימרא באנפי נפשה אמר רב יהודה וכו'. אבל בנוסחאות שלנו ובפירוש רש"י ז"ל הכי גרסינן מאי הדרפה אמר רב יהודה בריה דרב יהושע משמיה דרבי מנדין אותו לאלתר וכו'. כלומר שרודפין אותו נידוי אחר נידוי עד שיחזור בו:

אמר רב חסדא [מתרין ביה] שני וחמישי ושני. פ"י שאין מנדין אותו מיד עד שיתרו בו שלשה פעמים, שני וחמישי ושני:

והני מילי לממונא אבל לאפקירותא. שהעיו פניו לחרף שום חכם או על דבר עבירה, מנדין אותו לאלתר בלא התראה. והא דאמרינן לממונא אוקימנא בפרק הגזול (ב"ק קי"ב ע"ב) כגון דלא אתא לדינא, אבל אי אתא לדינא וחייבו אותו ולא ציית דינא לא מחרמינן ליה כלל, ואין שונין לאחר שלשים, אלא לבתר דיהבי ליה זימנא שני וחמישי ושני כתבינן פתיח עליה דהיינו שטר נידוי שנותנין ביד בעל דינו, ולבתר תשעין יומין נחתינן לנכסיה וכדאיתא התם:

קא כעו רבנן מיול. ויש גורסים קא בעי רבנן אפטורי מיעל. והכל ענין אחד, שרוצין להפטר ולהכנס לדרך לשוב לביתם ושוב לא נוכל להתירם, כדדייקינן מינה בסמוך דסבר אביי דהני בי תלתא דמשמתי לא מצי אחריני למישרי. ולמאן דמפרש קא בעי ליה רבנן לקנות בשר, לא ידענא מהיכן דייקינן ההיא דבסמוך, וגם אין לשון הזה משמעות לענין הזה:

There are two reasons why the defendant is informed who the plaintiff is: perhaps he will recall the circumstances and settle the claim on his own, or else, he will prepare his response for when he arrives to the Din Torah.

ריטב"א מועד קטן דף טז. הריטב"א נותן ב' טעמים למה צריך להודיע לתנבע מי תובעו: א', כדי שיזכור הענין שמו ויפייסנו, ועוד כדי שיתן לב מה להשיב בדין.

סימן יא סעיף א' אן שיבוא איום המזומן כו'. פירוש לעולם אין כה צד המוצע להזמין לדין אם לא ליום הקצוע לשיבת הדיינים לפי מנהג העיר [אם לא משנהגם הוא כן שאין להס עת קצוע אלא בכל עם שיטרכו לדון יושבים הדיינים], והשלחות ששולחין לנמצע אין לו עם קצוע, אלא

סימן יא סעיף א' אן שיבוא איום המזומן כו'. פירוש לעולם אין כה צד המוצע להזמין לדין אם לא ליום הקצוע לשיבת הדיינים לפי מנהג העיר [אם לא משנהגם הוא כן שאין להס עת קצוע אלא בכל עם שיטרכו לדון יושבים הדיינים], והשלחות ששולחין לנמצע אין לו עם קצוע, אלא

איתא שיראה המוצע משתדל שהדיינין שולחין להנצב שיכין עלמו לדון עם פלוני המוצע ציוס פלוני המזומן לשיבתם: ג] מזמינים אותו פעם שנית. פירוש כשלא בא בכל אופן יום שקצבו לו, מזמינים אותו ציוס של אחריו שנית, שיעמוד לדין עמו ציוס הקצוע לשיבת הדיינים הסמוך לו, וכן צפעס שלישים, וכן הוא צדיא צממא [ב"ק קי"ג ע"א], דגס צפעס שנית ושלישית צריך להזמין ליום הקצוע לשיבת הדיינים שאחריו, ועיין פרישה [סעיף א']: ג] בפי שהיה בכפרים כו'. דאיכא למימר אף שיוצא ונכנס שמה היה לו איוה אונס שלא היה יכול לצוא על שמי הזמנת הראשונת. וצאינו נכנס כלל אלא שהוא שצוע א' או ב' מוך צדימו צכפרים, נראה דאינו צכלל דין זה, אלא קובעין לו זמן לצוא לדון עמו לפי ענין ערדמו שיוכל לצוא, ואס לא בא לאותו זמן מנדין אותו למחרתו, כי דוקא ציוצא ונכנס דמתחב קצת כען עיר מש"ה מומינין אותן ליום הקצוע הסמוך, אלא שיש לו התנגלות שיוצא ונכנס, משום הכי מומינין לו עד זמן הג', וק"ל: דן ה"ג ואם לא ה"ך מנדין: הן אב"ל אין כותבין ע"יו פתחא. הטעם משום

סימן יא

ביצד מזמינים לדין ועל פי מי

וכו' סעיפים

א א' כיצד מזמינים בעל דין לדין שולחים לו בית דין שלוחם שיבוא ליום המזומן לדין לא בא מזמינים אותו פעם שנית ב' לא בא מזמינים אותו פעם שלישית לא בא ממתנינים לו כל היום לא בא מנדין אותו למחרתו במה דברים אמורים ב'מי שהיה בכפרים ויוצא ונכנס אבל מי שהוא מצוי בעיר אין קובעים לו זמן אלא פעם אחת ואם לא בא כל אותו יום מנדין אותו למחרתו. הגה ה"ך הדין דין למקום אחר צריך לילך אחרים ואס לא יהלך מנדין אותו. והשלחה בית דין נאמן לומר הקלני או הקלה הדיין או לא רצה לבוא לדין ומשמתין ² (פירוש הנדוי או החרם שם מיתה) אותו על פיו א' אבל אין כותבין עליו ³ פתחא של שמתא עד שיבואו שנים

ציונים ומקורות סימן יא א' בן מוכח צפרק מלא דר"ס ל"א ע"ב. צ"ל ו"מ א'. ס' לשון הרמב"ם פ"ה ממהדורין דין ד' ה'. 1) במהדורת הרמ"א שלי"ח: ואם לא ה"ל מנדין אותו. והוא ט"ס והסמ"ע בסק"ד תיקנו. 2) במהדורת שלי"ד מופיע הפירוש בלשון אחר: פירוש שמתא שם מיתה והיא הקלה שמקללין ת"ח. הנוטה המופיע בפנים הוא ממהדורת באה"ג, עיין מבוא. 3) במהדורת באה"ג: פתיחא על שמתא.

נלפע"ד: ב) שולחים לו ב"ד כו'. ושכר הזמנה משלם המלוה ולא הלוה. ועיין (*צמחות) מהרש"ל מ"ש [בחידישו לטור, הובא] צמחין ק"ו ס"א [בש"ך]

סק"ב]:

מורי זהב

עליך דין פרוטה כדין מאה מנה, ופרכינן למאי הילכתא אי לעיונא ומפסקא פשיטא אלא לאקדומא. וכ"פ רבינו בסימן ט"ו [סעיף א'] שצריך להקדים דין של פרוטה וכו', וא"כ למאי הילכתא כתב רבינו זה כאן וכן הרמב"ם [פ"כ מטהדרין ה"ן], ע"כ לענין עיוני, והא דבר זה פשיטא בגמרא.

ונו"ל רבינו וכן הרמב"ם כתבו זה וקאי אדסימן ליה, דהיינו שיש למנוע עצמו [מלדון] בדין של פרוטה כמו במאה מנה, אבל בגמרא דדרש מקרא דקטן כגדול תשמעון, זה קאי שיש לשמוע בזה כמו בזה, וא"כ לא מיייר מן למנוע עצמו, וע"כ לעיוני קאמר ועל זה קשה פשיטא:

ביאור הגר"א

סימן יא סעיף א' א. שולחים. מועד קטן ט"ז א': ב. אבל. צ"ק שס [ק"יג ע"א עיין באה"ג א' ב'] כיון דאימא כו': ג. למחרתו. שס [ב"ק]: ד. והשלחה ב"ד כו' ומשמתין כו'. שכלל אלו מנדין: ה. הקלני. קדושין ע' ב': ו. הקלה הדיין. שס [קידושין ע"א] א' ועיין רש"י שס ד"ה שממיה כו': ז. לא רצה לבוא. צ"ק ק"יג א' על דלא אמי כו' ושס ק"יג ב'

באר הגולה

סימן יא א. לשון הטור ממממרא דרב חסדא צ"ק דף ק"יג ע"א. א. שיעמוד לדון ציוס הקצוע לשיבת הדיינים הסמוך לו וכן צפעס שלישית. ב שס [בסו"ד] צסס הרמב"ם צככ"ה מהלכות סנהדרין [ד"ן ח'] מעובדא דרב אפי איקלע וכו' שס צכ"ק. ג. כן הוא בטור. וכחצ אצי מורי ז"ל שני"ל להגיה לערב, שכן הוא שס צממ"ס וכן משמע צדיא צממוך צפעין ג', ועיין צכ"ס מ"ש צה. ד. שכן מוכח מעובדא דהיא איתמא ר"ה דף ל"א ע"ב. ה. מיימרא דרבינא (צ"צ דף ק"יג ע"ב) [ב"ק ק"יב ע"ב], ציימתי ג"כ לעיל סוף סימן ח'. ו. שס [ב"ק]. *י. פי' שטר של שמתא, דממון קא מחסר ליה דלא

שטעה"ש סק"א

בכ"י המלח
צמח"ש
התפסה
מו"ל
השו"ה
בדפוסות
ההרש"ל
אין פי'
ק"י בנות
חש"ן
דבריו
בסימן ק"ו
סעיף א'
סק"ב.

The sefer Be'er Sheva rules that the plaintiff does not have to inform the defendant any of the details of his claim before the Din Torah. Shach disagrees, as the defendant can say that he might be ready to settle the claim and thus obviate the need for the Din Torah altogether.

ש"ך הו"מ סימן יא סק"א
דעת הבאר שבע שאין חיוב לתובע לגלות לנתבע את פרטי תביעתו קודם שיבואו לדין. אולם הש"ך פליג דודאי מצי לטעון שיוודיע לו מקדם, שמא יסכים אתו ולא יצטרך להדין תורה.

פתחי תשובה

ד. מי שקיבל עליו. עיין בה"ט [סק"ג]. ומ"ש בענין אם התובע אינו רוצה לגלות אופן תביעתו, עיין בזה בתשובת שבו"י ח"א סימן קמ"ג שכתב שאין דברי הש"ך מוכרחים, כי מצד הטעם והסברא נראים דברי הבאר שבע נכונים, וכן מצא בתשובת באר עשק סי' ס"ז בשם כמה גדולים. והטעם שכתב הש"ך כי אולי אחרי שאדע תביעתך אעשה כרצונך קשה, מה בכך הלא גם לפני כ"ד יוכל לעשות כן, ואי גברא רבה הוא וזילא ביה מילתא לילך לדין, הלא יש תקנה להעמיד מורשה כבסי' קכ"ד, וכן עמא דבר להזמין לדין בלי הודעה כלל, וכן משמע קצת פרק חזקת הבתים ה"ך ג"ח [ע"א] גבי אלא מעתה אתי אינש מעלמא ומזמין להו לדינא, עכ"ד. אכן בתשובת זכרון יוסף חזו"מ סי' ב' בתשובת הגאון מו"ה שאול ז"ל מאמשרטרם תמה על השבו"י הנ"ל, דמהך דפרק חזקת ליכא אפילו זכר לדבר, דודאי היב"ד שולחים שלוחים לומר פלוני מזמינך לדין, ואם הוא ישיב ויאמר לא ארד לדין עד שתודיעני אופן תביעתני אה"נ דשומעין לו, ראה דברי הש"ך היה מבטל דעתו. ועוד נראה דגם הרב בעל שבו"י לא קאמר אלא כששניהם התובע והנתבע בעיר א' דשייך טעמו דגם בב"ד יוכל לעשות כן, אבל בני"ד [באופן השאלה שם] י"ל דגם השבו"י מודה כיון שהדרך רחוקה והוצאות גדולות ואפשר דהוה הוצאה יחירה על תביעתו של זה, אין מקום לחלוק על סברת הש"ך, והרבה חשו חז"ל להוצאות חנם כדאייתא בסי' י"ג כו', ושם בתשובת הגאון המחבר כתב דקשה להכריע בענין זה, ובפרט כי מש"ס ס"פ זה בורר נ"ל ראייה ברורה לדברי הבאר עשק והשבו"י דא"צ להודיע איזה תביעת ממון יש לו על הנתבע, ורק זה אפשר צריך להודיע אם נוגעת תביעתו לענין ממון או לד"א כגון הוצאות ש"ר או דיני קנסות ודכוותיה, ומן ראייה זו מוכח קצת דאפילו כשיהיה מוכרח להוצאה גדולה כגון מבבל לא"י, אפ"ה א"צ להודיעו אופן התביעה כו', ע"ש. ועיין בתשובת ח"צ סימן קס"ט שהסכים עם הש"ך, וכתב שם דאפילו היה הרבר שקול ראיית הבאר שבע וראיית הש"ך, אין ספק שהלכה כדברי הש"ך, חדא שהוא בתרא, ועוד דגם במחלוקת שקול אי אפשר לכוף הנתבע מספק, ע"ש. וכן הסכים בספר

לכ"ד, אין סומכין עליהן לנדומו, דשמא הסכים לא אמרו לו דחשט כיון שהנתבע הוא בעיר מלאו השליח דרך הילוכו ואמר לו בעלמא, לכן לריך שימלאו השליח עלמו דוקא. סמ"ע [סקי"ב]: ו. לערב. כתב הסמ"ע [סקי"ג] דהמחבר שניה לטוט כלן ממ"ש כס"א מנדין אותו למחרתו ופה כתב לערב, אבל כוננו בשני הלשונות אינו אלא לאפוקי דלין כותבין באותו היום, ולערכ ר"ל עלילה שאז ממחיל יוס הממרח דקצטו לו, והא דשניה הלשון היינו דנכל א' השמיטנו רטמא כו', ע"ש: ה. וב"ש. אפי"פ שכ"ש הוא כתב הרמ"א כדי שלא תאמר כיון דשליח כ"ד הוא ה"ל לחזור ולומר עשיתי שליטתי, ומדלג חזר ודאי לא מלאו, קמ"ל. סמ"ע [סקי"ד]: סעיף ד' ג. שיבוא. כמנ הכל ע ז"ל, תקנת חרס ר"ג שאדם המזמין לפצרו ופצרו

כרכי יוסף [אות א], וכתב דמה שהביאו ראייה הרבנים הנזכרים בתשובת באר עשק הנ"ל ממה שפשט המנהג דמזמינין לנתבע כסתמא ואזיל לבי דינא מבלי דעת על מה ידין עמו, אינה ראייה כלל, דזהו מפני שהנתבע רוצה ללכת ולא טעין מידי, אבל אה"נ דאם הנתבע ימאן עד אשר יגיד לו אופן תביעתו שומעין לו, וכן הסכים ר' משה זכות בתשובת הרמ"ז סימן י"ד, וגם מדברי הריטב"א במו"ק דף (ט"ו) [ט"ז] ע"א יש סמך לדעת הש"ך הנ"ל, עיין שם:

באר היטב

הראשונות. ובאילו יוצא וכנס כלל אלא שהוא שטע א' או כ' מוח לביטו נכפריס, נראה דאינו נכלל דין זה אלא קובעין לו זמן לטוב לדין עמו לפי ענין טרדתו שיוכל לטוב. סמ"ע [סק"ג]: ג. שקיבל. כתב הש"ך [סק"א] בשם מהרש"ל דנמקומוט שאין שם כ"ד, אס מצע אלס לחצרו ממון והנמצע אומר הפילו לי הזמנה ממקום שיש שם כ"ד וזו אלך עמך, יכולים בני העיר לקצטע לו זמן. וכמנ עוד, נמ' נאר שצע פסק נרלוינן שמוצע לשמעון שירד עמו לדין ואינו רוצה לגלות לו אופן מבעמו, והלא משיב לא אכנס לדין עמך אס לא תגיד לי מתחילה על מה מדון עמי, הדין עם רלוונ, ורליה מפרק חוקת הנמים דלמרינן עבד אינש דלא מגלה טעמיה מוח לנ"ד. והש"ך מולק עליו ודמה ראייתו, ע"ש. ועיין נמשנת הגאון חכס נב ס"י קס"ע: סעיף ב' ד. פתיחא. וה"ה דלין מנדין אותו דיל נמר טעמא. סמ"ע [סקי"ז]: ה. שלשתן. דוקא שאותו שאומר השליח משמו שזה לשנים הנשארים אבל לא פחות שצולס. ש"ך [סקי"ג] בשם רש"י:

והספר באר עשק שהביא לעזרתו לא ראה דברי הש"ך, ואין ספק שאלמלי קאמר אלא כששניהם התובע והנתבע בעיר א' דשייך טעמו דגם בב"ד יוכל לעשות כן, אבל בני"ד [באופן השאלה שם] י"ל דגם השבו"י מודה כיון שהדרך רחוקה והוצאות גדולות ואפשר דהוה הוצאה יחירה על תביעתו של זה, אין מקום לחלוק על סברת הש"ך, והרבה חשו חז"ל להוצאות חנם כדאייתא בסי' י"ג כו', ושם בתשובת הגאון המחבר כתב דקשה להכריע בענין זה, ובפרט כי מש"ס ס"פ זה בורר נ"ל ראייה ברורה לדברי הבאר עשק והשבו"י דא"צ להודיע איזה תביעת ממון יש לו על הנתבע, ורק זה אפשר צריך להודיע אם נוגעת תביעתו לענין ממון או לד"א כגון הוצאות ש"ר או דיני קנסות ודכוותיה, ומן ראייה זו מוכח קצת דאפילו כשיהיה מוכרח להוצאה גדולה כגון מבבל לא"י, אפ"ה א"צ להודיעו אופן התביעה כו', ע"ש. ועיין בתשובת ח"צ סימן קס"ט שהסכים עם הש"ך, וכתב שם דאפילו היה הרבר שקול ראיית הבאר שבע וראיית הש"ך, אין ספק שהלכה כדברי הש"ך, חדא שהוא בתרא, ועוד דגם במחלוקת שקול אי אפשר לכוף הנתבע מספק, ע"ש. וכן הסכים בספר

שלחן ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> עמוד מס 148 יט חו"מ א (א - כו) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Further lyun: Pischai Teshuva cites several Achronim who discuss whether and when the defendant has the right to know the details of the claim before the Din Torah.

יתר עיון: פתחי תשובה חו"מ סימן יא סק"ד הפ"ת הביא כמה אחרונים בענין הודעת פרטי התביעה לנתבע קודם הדין תורה, ע"ש שי"א בדמקום שהנתבע יצטרך להוציא הוצאות כדי לבא לדין ודאי יכול לומר שאינו רוצה לעשות כן עד שידע ענין התביעה. שוב הביא כמה אחרונים שפסקו כהש"ך, והביאו סמך מדברי הריטב"א הנ"ל.

[ין דלא באסמכתא. הש"ך נס"ק כ"ו כמז דדין זה ל"ע, ויפה כתב, דהא המחבר פסק לקמן נס"י ר"ז (ס"ח) ואלא מהני זה לנטל אסמכתא, ודומק לומר דלאן לא הוי אסמכתא גמורה דהא איכא למ"ד (סנהדרין ו). פשרה אינה זריכה קנין. וכי יתקנו בפלוגתא דאסמכתא קני, וגם קנין מה מועיל למ"ד דאסמכתא אף קנין גרידא וזולת דקנו מיניה נצ"ד חסוד אינו מועיל, ועל כרחק ז"ל דזהו לאו אסמכתא גמורה היא¹⁵, וא"כ יש לומר דכו"ע מודים דאמירה דלא כאסמכתא מהני. אלל דמ"מ מנליה למחבר דומק זה, הא הרשב"א דכתב כן בתשובה (סי' אלף ו) הוא דס"ל כרמז"ן רבו (נ"ב מד:). הוצא נצ"י ס"ס ר"ז (ס"ג), וכן דעת הגאון (משונת גאוניס קדמוניס סי' פו) דנכל אסמכתא מועיל אמירה דלא כאסמכתא, אצל לפי דק"ל כרא"ש (ש"ס כלל ע"ב סי' ז) דלא מהני אמירה זו באסמכתא, מנלן דמהני גמורה, כיון דלא מנינו לו ראה נצ"ס, ומהיכי מימי לחלק וי"ע¹⁶.

ששניהם יהיו בונים, וא"כ הוברר הפשר דשניהם בונים ולא אחד וא"ש, ומכל זה נשמע דאותו שהתחיל לבנות ודאי אינו יכול לחזור אף שעדיין לא בנה חבירו, שהרי הוא עשה מעשה ונתרצה לפשר¹⁴.

(יז) אלא אם כן אמרו דלא כאסמכתא. עיין ש"ך (סק"ו), ומש"כ בתומים (סק"י) דדין זה צ"ע.

יג (א) שאמר איש פלוני ידון פ"י וכו'. כתב

הבאר שבע (ש"ת סי' נד) אם הנתבע טוען לא אלך עמך לדין עד שתודיעני תביעתך, יכול התובע לומר לא אגלה טענותי אלא בב"ד, והסכים הרב בעל שבות יעקב ח"א סי' קמ"ג. אבל הרב הש"ך לעיל סי' י"א סעיף קטן א' חולק. ונראה דעל כל פנים צריך לומר לו מה שתובע ממנו מנה או מאתי, דיטעון אולי אשלם לך ומה לי זילותא דב"ד, אבל אם אומר לו כמה וכמה תובע, והנתבע משיב הודיעני איך ומה אני חייב לך, מאין מסתעף החוב וכדומה, בזה נראה דצדקו דברי הבאר שבע דאינו צריך לברר לבעל דין קודם בואו לב"ד, דלא ילמוד להשיב טענת שקר עביד אינש דלא מגלי טענתו.

יב פשרה בלא קנין ונתנו משכון ביד הפשרנים אינו כלום (יז) אלא אם כן אמרו [ין דלא כאסמכתא או מעכשיו ואם היה המשכון שטר חוב אינו כלום. כ צריכים הדינים להתרחק בכל היכולת שלא יקבלו עליהם לדין דין תורה.

סימן יג

ביצר בוררים הדייני בשאין בעלי דינים מסכימין יחד וכו' ז"ס

א אחד מבעלי דינים (א) שאמר איש פלוני דון לי ואמר בעל דינו פלוני דון לי (ב) הרי אלו שני הדיינים שברר זה אחד וזה אחד בוררין להם דין שלישי (ג) ואין צורך שיהיה הדיין השלישי ברצון הבעלי דינים ושלשתן דנים אותם שמתוך כך יצא הדין לאמתו (ד) אפילו היה האחד שבורר בעל הדין חכם גדול

כאן אף דלא הוי אסמכתא ומהיכי מימי לחלק

(ב) הרי אלו שני הדיינים וכו'. קמ"ל בזה דבוררין שלישי תיכף כשזה בורר לו אחד וזבל"א בעל כרחם של בעלי דינים, והן מעצמן בבוררים, וכן בכל דוכתי דתני דיני ממונות בשלשה נכון וטוב וזבל"א דיצא יותר הדין לאמתו, סמ"ע (סק"א).

(ג) ואין צריך שיהיה הדיין השלישי וכו'. זהו זבל"א לרון ביניהם דין תורה, אבל אם זה בירר לו אחד לפשרה וכו' אין יכולין ליקח שלישי בלי דעת הבעלי דינים, ודוקא בדין אמרינן יכולין ליקח בעל כרחם ולא בפשרה, בי"ח (סעיף ב) מדיוקי דברי הטור.

(ד) אפילו היה כו' חכם גדול ופמוך וכו'. זה לשון הרמב"ם (פ"ו מסנהדרין ה"א). והקשה הטור (סעיף ו) הא יחיד מומחה יכול לדין לאדם

משפט יהונתן

לקיים חילוק זה מהסוגיא בב"ב (דף מד:), יעו"ש. וע"ע בביאור הגר"א (סימן סא סקכ"א וסי' רז סקנ"ט וט"ק ס') דמבואר בדבריו להדיא חילוק זה הדיכא דלא הוי אסמכתא גמורה מהני באמר דלא כאסמכתא, והביא ג"כ ההיא דבי"ב, יעו"ש. ועי' בנתיב"מ כאן (סק"ח) מה שדחה ד' הקצוה"ח בביאור ד' השו"ע. מיהו שו"ר דעיקר חילוק זה מבואר להדי' בד' הרא"ש בתשו"י שם, והביא שם ג"כ ההיא דב"ב, דיעו"ש שכתב להוכיח דין זה דלא מהני כתיבת דלא כאסמכתא ז"ל, וראה מפרק חזה"ב אמר רבא אי אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי, גבי מקרקעי וגבי מטלטלי, אמר רב חסדא והוא דכתב ביה דלא כאסמכתא וכו' משום "דדמי קצת לאסמכתא" האי דמשעבר ליה מטלטלי לחובו, אע"ג דאקני ליה אגב מקרקעי צריך למיכתב ביה דלא כאסמכתא, אבל אי שעביד ליה מטלטלי בלא מקרקעי, אע"ג דכתב ביה דלא כאסמכתא, לא גבי מטלטלי, משום "דהוה ליה אסמכתא" וכו', יעו"ש. הרי להדיא שחילק הרא"ש בין אסמכתא גמורה דלא מהני ביה כתיבת דלא כאסמכתא, לבין "דבר הדומה קצת" והיינו אסמכתא שאינה גמורה דמהני ביה כתיבת דלא כאסמכתא, והוכיח עיקר חילוק זה מהסוגיא בב"ב הנ"ל. ותימא על רבינו והקצוה"ח שלא הביאו כן מד' הרא"ש שכבר חילק כן בעצמו. וצ"ע.

שהאחד יכריע, כיון דאין ב"ד שקול, והיינו דא"י צ שייסכימו כולם. אכן יעו"י בפי' פני משה בירושלמי שם שפירש ד' הירושלמי באופ"א, דלשון הירושלמי הוא דצריך הכרע הדעת, ופי' הפני"מ דהיינו שיכריע דעתו עם מי הדין נוטה כך יעשה הפשרה ע"ש. ומשמע דבאמת לעולם צריך שלשה. ולפי"ז אין ראה כלל מד' הירושלמי, ודו"ק. ועי' גם במאירי וחמרא וחי בסנהדרין ו' א' שפירשו ד' הירושלמי ג"כ באופ"א, ולפי"ז אינו ענין להכא כלל, יעו"ש. 14. עי' מה שתמה ע"ז בנתיב"מ (סק"ו) יעו"ש. 15. והיינו דלכן מהני קנין בפשרה כיון דהוי אסמכתא שאינה גמורה, דאי הוי אסמכתא גמורה לא היה מועיל הקנין אלא בב"ד חשוב, וכ"כ בשו"ת דברי חיים (ת"ב השמטות לחו"מ סי' לו). וע"ע בד' רבינו לעיל סק"ז שכתב שהתחייבות ע"י פשרה "דמיא" לאסמכתא ומפני שהיא התחייבות על הספק, ועי' משנ"ת שם בארוכה. וע"ע בד' רבינו בתומים להלן (סי' קכט סק"ה), יעו"ש. 16. מבואר מדברי רבינו שרצה לחלק דפשרה לא הוי אסמכתא גמורה ולכן יהני בה מה שאומר דלא כאסמכתא, אכן דחה חילוק זה כיון דלא מצינו לו ראי' בש"ס, ומהכ"ת לחלק כן. אכן יעו"י בקצוה"ח כאן (סק"ג) שהביא ד' רבינו, וכ'

The Urim V'tumim suggests that the defendant is entitled to know the amount of the claim against him, because he may choose to settle and avoid the Din Torah altogether. However, the details and arguments behind the claim do not have to be revealed so that he will not be able to prepare ways and means of deception.

אורים סימן יג סק"א הכריע שיש לגלות לנתבע את סכום התביעה שמה ירצה לשלם ולהסתלק מכל הדין תורה. אולם אין צורך לברר לו את טעמי התביעה ושאר טענותיו, שמה ילמד להשיב בשקר ולרמותו.

סימן ז

אחד שהוציא שם רע על מנהל ישיבה קטנה ותובע שיסלקוהו אם שייך בזה ענין זבליא וזבליא

כ"ג מנ"א תשכ"ט

מע"פ ידיד תנכבד הרח"ג מהר"ר ישעיהו דאלגין שליט"א.

בדבר מנהל ישיבה קטנה שהסכימו עליו מנהלי תורה ומסורה ואחרי עבור איוו שנים הוציא עליו אחד שם רע איך שעבר על איסורים שלכן אינו ראוי לחיות מנהל הישיבה הוא כופר ואומר שהוא עלילה לבוותר ולהתקין, הנה בעצם אין זה עניני תביעת ממון שאיכא שני צדדין שיש בזה דין זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד, דהא זהו ענין של רבני העיר שהם ממונים על כל עניני העיר לבורר הדבר, ובצדק זה שהיתה הסכמה ממנהלי תורה ומסורה ואולי הם גם מעותר, מטל זה תחלה על מנהלי תורה ומסורה שהם יבררו רבנים וראים לחקור ולדרוש היטב ויעשו כפי שיוצו הרבנים אחר תהו"ד אם האמת הוא כדברי המוש"ר יסלקוהו, ואם אינו אמת או שאי"א לבורר נשאר בחוקת כשרות שלו ואין לסלקו בשביל עדות של ע"א ובפרט שאפשר שגם האחד אינו מעיד שראה בעצמו אלא שכך שמע מאחד, שאינו כלום.

אבל אם כבר הסכם להיות ע"י זבליא וזבליא אם הם רבנים חשובים אין צורך לשנות, אף שאם מנהלי תורה ומסורה או רבני העיר רוצים רשאין גם לשנות ולסמוך דוקא על רבנים שהם יבררו לא מהצדדין שהיה יותר טוב, אבל מה שאמר כתר"ח בטעלעפאן שתמוציא שם רע רוצה דוקא בבי"ד של חמשת פשוט שאינו בדין בעיד שיש לו רשות לומר שרוצה בחמשה לבורר הדין יותר שאולי יוכח ע"י חמשת דיינים אף אם ע"י שלשה לא יוכח, דכאן אינו הוא הבעיד לתבוע לסלקו אלא עצם הדין מאחר שיצא שם רע הוא הבעיד התובע לבורר אם הוא ראוי לחיות מנהל או לא, והדין תא אינו תובע יותר מדין התורה שהוא רק חו"ד טובה, שיותר משלשה דאי אין צריך שחרי סמכה התורה על שלשה דיינים אף להוציא ממון וכ"ש לה שליכא דין ב"ד כלל כשאין חנידון אלא להנהלת הישיבה ולא לענין לפסול לעדות, אך שממילא ידעין דחוי"ד טובה הוא ע"י שלשה, אבל על יותר לא שייך לתבוע.

ואף בתביעה של ממון שהרשות ביד אחד מבעיד לתבוע שיברר חמשת, הוא רק כשגם חמשה אפשר להשיג כמו שלשה ובלא הוצאות יתרות, דאם צריך להוציא הוצאות רבות כגון שבעיד אין רוצים הרבנים

יראה כתר"ח לחקן זה ולא יבא הדבר בימי הדין לדי חלול השם ח"ו ולגרום מחלוקת אשר בכל השנה יש ליותר מזה טובא וכ"ש בימים אלו. ובזה אני גומר בשלום ובתקוה שישרה השלום בישראל. ידידו,

משה פיינשטיין

סימן ו

הטעם במה שהוריתי שב"ד המזמין לדין אינו צריך לפרט התביעה

ח' כסלו שדמ"ח

למע"כ נכדי היקר התחביב הרח"ג מהר"ר מרדכי טענדלער שליט"א, בברכת שלום וברכה וכט"ט.

הנה הסתפקת על פי הערת הרח"ג מהר"ר מרדכי טורסקי שליט"א, על מה שכתבתי בח' המזו השל"א כהדרכה לאגודת הרבנים, "שכשאחד תובע את חברו לבי"ד אין התובע מחוייב להגיד להתבוע פרטי הדברים מה שהוא תובע" והזכרת שיש גידון בין כמה רבנים אם כונתי בזה לשיטת תבאר שבע או לשיטת השי"ך ששניהם נזכרים בהשי"ך סימן י"א ס"ק א'.

בעצם אנו טוברים כהשי"ך, ורק למעשה פשוט וברור שאגודת הרבנים, או שום בי"ד סמכאי, לא ישלחו הומנה לאחד על תביעת דבר קטן ששייך להסתפק דשמא היה הנתבע משלם להתובע בעצמו מחמת שלא ירצה לילך בדינא דיינא. וממילא אם מקבלים הומנה, אין שוב לשאול פרטי התביעה, שיש לסמוך שהרבנים ששלחו תהומנה אמרו שאין תביעה זה נכלל באותו ספק, שאם היה נכלל בהספק, היו מקודם שואלים להתבוע ורק אח"כ שולחים הומנה. ואם הנתבע חושב שהתביעה היתה בסכום שהיה מוכן לשלם, עליו להגיד שאם זה תביעה רק לסכום כזה חריני מוכן לשלם. ולפעמים ברור להרבנים שהנתבע יודע מהו הסכום שמדברים עליו, ואז ג"כ אין צורך לפרט יותר. ולפעמים אף שאפשר שמכון לשלם, מ"מ אפשר שהבי"ד יכריע לשלוח הומנה מחמת שחושבים שאולי קבלת הומנה יגרום שישלם הנתבע בעצמו מחמת שידע שהייב ונמצא שמועיל הומנתם אף בכח"ג, ושייך לשלוח הומנה גם בשביל ספק תועלת זה. ולכן איני רואה שום מקום בהנהגת אגודת בזה.

זקנך אהבך בלוי"ג,

משה פיינשטיין

Rav Moshe rules like the opinion of the Shach that the defendant has the right to know the details of the claim against him because he may choose to settle. However, if the Bais Din assesses this to be unlikely, they can summon him without revealing this information.

אגרות משה חו"מ ח"ב סימן ו' מעיקר הדין קי"ל כהשי"ך שצריך לגלות ענין התביעה, אמנם דוקא במקום שבאמת יש להסתפק שמא ישלם מעצמו.

יד אמרי קיימ' שהנהגה זו
ולא לבלת' וסמך ענין
סד טושיע' מים סתמן ק'
טעם ה':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

יד ר' מ"ט ח' סגול' ה'
טעמו' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

יד ר' מ"ט ח' סגול' ה'
טעמו' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

כ"ו ב' מ"ט ח' סגול' ה'
טושיע' עס טעמו' ו:
ג' מ"ג ח' סגול' ה'
פ' מ"ג ח' סגול' ה'
טעם ק' טושיע' מים סתמן ק'
כ"ט טעמו' נ' טו':

קוב: הגזול ומאכיל

פרק עשירי

בבא קמא

מבזית השם
עם הוסיפות

סס (כ"א מבזית בב', ס')
כ"א (כ"א מבזית ח' ע'ב)

הגזות הב"ה

(ב) מ"ג ח' סגול' ה'
חוקק קמ"ל ח' סגול' ה'
מחוקק: (ג) מ"ג ח' סגול' ה'
דאמור ק' טעם ט' סגול' ה'
דאמור דלמ"ל ח' סגול' ה':

גליון השם

גמ' ה"בית מקיימי'
ט"י ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב

תורה אור השלב

א) ח"א שור ג' ה' ה'א
מחלל ש"לש' והעד
ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב
כ"ט ב"מ ע' ט' ע'ב

הגזות וציננים

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

אבר ה"א דאי' ח' חוקה דאבהא כו'. משמע דהיינו אפי'
היה רבי ירמיה כמון הבית גדולה מפליג סמך בעל השדה
מוחזק בשדה הכל רבי ירמיה לא היה מוחזק משמע דלא מלי
כתיב מדי אלא עמדה דלית ליה חוקה מאתא אפילו היה רבי
ירמיה מוחזק בבית:

ושלחו ו' ו' ב' א' אור"י למשמע
דעני שאלו לו * ולא זא
כדי שדיו עזיו מוליס או שדיו
מבקשין לילך למדינת הים גדולה
קאמר או שאלו דקאמרו או שדיו
עזיו מוליס או שדיו כו' ומיהו
בביתו משמע דעני למיחרו או לשלחו

דקאמר כגון דפתחו ליה דמיה
ושלחו ליה ולא חתא משמע דמשמע
היה מילתא חמורה דשלחו לו ולא
אתא מקבלין עדים שלא בפני בעל
דן דין וס' למוחזקין שדיו הוא דמשמע
היה דמדינת דין' גדול הוא זה ויש

כפריס שכמו כן או שאלו אחרי
ולא זא * ו' ז' ו' ז' ו' ז' ו' ז' ו' ז' ו' ז'
ר"ח ובספר יסן נמלל כדנוד ושלחו לו:
מצי א' א' ב' א' ב' א' ב' א' ב' א' ב'

כ"ו. פירש"י ח"א ו' מ' ו' ו' מ'
לשמעמו כתיב ויהי גראה לומר
דדוקא נתבע יטול לפטור עממו
בזך אבל לא זונע דלתי' כל אדם
יאלר למיחרו או תן לו מה או זא
עמני לז"ד הגדול אבל גראה לר"ח

דכ"ט מוצע דהשתא חננה שגראה
עומדה כתי לפטור עממו ממה
זה מוצע מני למיחרו הכי כ"ט
מוצע שמתחילה מוצע ק' ואין גראה

שגמירי ועד דלפילו ליה לעבד
ל' נאש מנהו מני למיחרו לז"ד
הגדול קאלולא כ"ט מלה וזא *
לומר בקרב זה עבר (פירש"י דף
א): (ס' ו' ס' ו' ס' ו' ס' ו' ס' ו' ס' ו' ס'
אזנו והולך עמו למקום היעד ומסק

דמי מילי מנהו אלל ליה עבד נאש
מלה וזא מ"ל נלך למקום היעד
זית היעד ללו היינו כ"ד הגדול
דמי היעד היינו מקום כ"ד קציע
אלל כ"ד כ"ד הגדול ממנו כחכמה

היולכח * אפילו ליה מני למיחרו לז"ד
הגדול קאלולא אלל לית היעד לל'
מני אמר אלל כפיס אמו וזן ענינו:
מקיימין את השטר שלא בפני

אס עזיו מבקשין לילך למדינת הים
ואין גראה לר"י דל"כ אמאי נקט
קוים השטר ה' קבלת עדים אמר
נמי לעיל דכתיב * מקבלין שלא בפני
ענין דין ורנאה לר"י דעלל ענין
קאמר למקיימין דקוים שטר דרבנן

ועדים * החמומים על השטר כמי
שמקרה עזרום כ"ד דמי * ואין לילך
קוים ומדינתה הוא דלרין הלך
מקיימין שלא בפני בעל דין ורבי
יחזן דלמנן און מקיימין ככל דלא

פלוג רבנן מן קוים שטרות לקבלת
עדות וס' דקאמרי אכמה לך עעמא
ד' וזמנן ה"ק דלפילו דקוים שטרות
זית ליה לר' וזמנן יצא בעל השטר
ועמד על שריו ומיהו רב נמי זית
ליה עעמא יצא בעל השטר כו':

עד דאורי' ש"ח בתלמא בשבתא.
דמתמא כ"ט דנהו *
דקבעי * מתבב חזא * פתיחא.
כשקורעין חזתה משלס
הוא שטר הקוסר:
ומר

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני
כ"א ל"פ מודש שני

If the messenger of the Bais Din reports that the defendant received the summons and refuses to come, we grant him a total of three summonses, i.e. Monday-Thursday-Monday. If he still did not arrive, the Bais Din will write a writ of excommunication. If the defendant is always available to come, then even one missed summons is enough to warrant excommunication.

סימן יא סעיף א' א' שיבוא ליום המזומן כו'. פירוש לעולם אין כח צד המזכר להמנין לרין אם לא ליום הקצוע לשיבת הדיינים לפי מנהג העיר [ואם לא שמהם הוא כן שאין להם עם קצוע אלא כלל עם שילטתו לדון יושבים הדיינים], והשלימות ששלמין לנמצע אין לו עם קצוע, אלא אימת שירצה המזכר משתדל שהדיינין שולמין להנמצע עינין עלמנו לדון עם פלוני המזכר מיום פלוני המזומן לשיבתם: ב' מזמינים אותו פעם שנית. פירוש כשלא נה' כלל אותו יום שקצבו לו, מומינים אותו מימים של אחריו ענית, שיעמוד לרין עמו מיום הקצוע לשיבת הדיינים הסמוך לו, וכן נפטע שלישי, וכן הוא נהיה צמרת [ב"ק ק"ג ע"א], דגם נפטע שנית ושלישית לרין להמנין ליום הקצוע לשיבת הדיינים שאחריו, ועיין פרישה [סעיף א'] ב' במי שהיה בכפרים כו'. דליכא למימר אף שיואל ונכנס שמה היה לו אחי אולם שלא היה יכול לטא על שמי המונט הראשונות. וצ"ל וצ"ל נכנס כלל אלא שהוא שבע א' או ב' מוק לבימו נכפרים, נראה דלמי בכלל דין זה, אלא קוצעין לו זמן לטא לדון עמו לפי ענין טרדתו שיוכל לטא, ואם לא נה' לאומו זמן מנדין אותו למחרתו, כי דוקא שיואל ונכנס דמשקא קנה כהן עיר משה' מומינין אותו ליום הקצוע הסמוך, אלא שיש לו המגלות שיואל ונכנס, משום הכי מממנין לו עד זמן הג', וק"ל: ד' ה"ג ואם לא ה"ק מנדין: ה' אב"א אין כותבין עליו פתחא. הטעם משום

סימן יא ביצד מזמינים לרין ועל פי מי

ובו ו' סעיפים

א' כיצד מזמינים בעל דין לרין לשולחים לו בית דין שלוחם [שיבוא ליום המזומן לרין לא בא מזמינים אותו פעם שנית^א לא בא מזמינים אותו פעם שלישיית לא בא ממתנינים לו כל היום לא בא מנדין אותו למחרתו במה דברים אמורים^ב במי שהיה בכפרים ויוצא ונכנס מי שהוא מצוי בעיר אין קובעים לו זמן אלא פעם אחת ואם לא בא כל אותו יום מנדין אותו למחרתו. הגה^ה הלך הדין לנמקס אחר לרין ללך אחריהם [ואם לא הלך מנדין אותו]. וההשליה בית דין נאמן לומר הקלני או הקלה הדיין או לא רצה לבוא לרין ומשמתיך^ג [פירוש הנדוי או החרם שם מיתה] אותו על פניו [אבל אין כותבין עליו^ד פתחא של שמתא עד שיבואו שנים ציונים ומקורות סימן יא ב' ב' מוטע מקום נהיה לרין לרין ע"כ. כ"ד ח"מ א'. ב' לטן המכ"ס פ"ה מפתחין דין ד' ה' במהדורת הרמ"א שלי"ח: ואם לא ה"ל מנדין אותו. והוא ט"ס והסמ"ע בסקיד תוקנו. ג' במהדורת של"ח מופיע הפירוש בלשון אחר: פירוש שמתא שם מיתה והוא הקללה שמקלליו ת"ח. הנוטה המופיע בפנים הוא ממהדורת באה"ג. עיין מבווא. ג' במהדורת באה"ג: פתחא על שמתא.

סימן יא סעיף א' א' שיבוא ליום המזומן כו'. פירוש לעולם אין כח צד המזכר להמנין לרין אם לא ליום הקצוע לשיבת הדיינים לפי מנהג העיר [ואם לא שמהם הוא כן שאין להם עם קצוע אלא כלל עם שילטתו לדון יושבים הדיינים], והשלימות ששלמין לנמצע אין לו עם קצוע, אלא אימת שירצה המזכר משתדל שהדיינין שולמין להנמצע עינין עלמנו לדון עם פלוני המזכר מיום פלוני המזומן לשיבתם: ב' מזמינים אותו פעם שנית. פירוש כשלא נה' כלל אותו יום שקצבו לו, מומינים אותו מימים של אחריו ענית, שיעמוד לרין עמו מיום הקצוע לשיבת הדיינים הסמוך לו, וכן נפטע שלישי, וכן הוא נהיה צמרת [ב"ק ק"ג ע"א], דגם נפטע שנית ושלישית לרין להמנין ליום הקצוע לשיבת הדיינים שאחריו, ועיין פרישה [סעיף א'] ב' במי שהיה בכפרים כו'. דליכא למימר אף שיואל ונכנס שמה היה לו אחי אולם שלא היה יכול לטא על שמי המונט הראשונות. וצ"ל וצ"ל נכנס כלל אלא שהוא שבע א' או ב' מוק לבימו נכפרים, נראה דלמי בכלל דין זה, אלא קוצעין לו זמן לטא לדון עמו לפי ענין טרדתו שיוכל לטא, ואם לא נה' לאומו זמן מנדין אותו למחרתו, כי דוקא שיואל ונכנס דמשקא קנה כהן עיר משה' מומינין אותו ליום הקצוע הסמוך, אלא שיש לו המגלות שיואל ונכנס, משום הכי מממנין לו עד זמן הג', וק"ל: ד' ה"ג ואם לא ה"ק מנדין: ה' אב"א אין כותבין עליו פתחא. הטעם משום

שהח"ס ט"ס

לפע"ד: ב' שולחים לו ב"ד כו'. ושכר המנה משלם המלוה ולא הלוה. ועיין (*נמשות) מהרש"ל מ"ש [בחדושי לטור, הובא] נסמין ק"ו ק"ח בב"ש תחלה במ"ח תוספת מעט הושרה בשו"ב מהרש"ל אין פ"י ק"י כותב דבריו בב"ש ק"ו ט"ס

לפע"ד: ב' שולחים לו ב"ד כו'. ושכר המנה משלם המלוה ולא הלוה. ועיין (*נמשות) מהרש"ל מ"ש [בחדושי לטור, הובא] נסמין ק"ו ק"ח בב"ש תחלה במ"ח תוספת מעט הושרה בשו"ב מהרש"ל אין פ"י ק"י כותב דבריו בב"ש ק"ו ט"ס

מורי זהב

עליך דין פרוטה כדון מאה מנה, ופרכינין למאי הילכתא אי לעינא ומפסקא פשיטא אלא לאקדומא. וכ"פ רבינו בסימן ט"ו [סעיף א'] שצריך להקדים דין של פרוטה וכו', וא"כ למאי הילכתא כתב רבינו זה כאן וכן הרמב"ם [פ"כ מסנהדרין ה"ז], ע"כ לענין עיניו, והא דבר זה פשיטא בגמרא.

באר הגולה

סימן יא א' לטון הטור מממנה דרב מקדא צ"ק דף ק"ג ע"א. א' שיעמוד לדון מיום הקצוע לשיבת הדיינים הסמוך לו וכן נפטע שלישי. ג' שם [הסוה] נכנס הרמב"ם נכ"ה מהלכות סנהדרין [ד"ה ז'] מעובדא דרב אפי' יקלעו וכו' שם נכ"ה. ג' כן הוא צנור. וכתב אפי' מורי ז"ל שג"ל להגיה לערב, שכן הוא שם צנוריים וכן משמע נהיה צנמון צנעין ג', ועיין נכ"ה מ"ש שם. ד' שכן מוכח מעובדא דהיא איתתא ר"ה דף ל"א ע"ב. ה' מממנה דרבינא [ב"ב דף ק"ג ע"ב] [ב"ב פ"ב ע"ב], ציינמו ג"כ לעיל סוף סימן ח' ו' שם [ב"ב]. *י' פ"י שטר של שמתא, דממון קא מחסר ליה דלא

באר היטב

סימן יא סעיף א' א. שולחים. ושכר המנה משלם המלוה ולא הלוה. ע"ד [סק"ב]: ב. ונכנס. דליכא למימר שמה היה לו אחי אולם שלא היה יכול לטא על שמי המונט

פתחי תשובה

אלפים קמ"ז, ובתשובת שבו"י ח"א סי' ק"מ [שהוכרחי לעיל סי' ד' ס"ג סק"ד], ובספר ברכי יוסף אות ו' מ"ש בזה:

סימן יא סעיף א' א. אבל מי שהוא מצוי בעיר. עיין באו"ת [אורים סק"ד] שכתב, והיא דאידא נהיגי דאפילו לאנשי אותה עיר אחד אנשים ואחד נשים מזמינין שלש פעמים ואז אם לא בא מנדין אותו, ע"ש הטעם, וכן כתב בנה"מ [משה"כ סק"ד], ע"ש: ב. הלך הבי"ד למקום אחר. עיין בספר כפות תמרים שמות בארץ להר"ם בן חביב במס' ר"ה דף ל"א ע"ב כו"ה היא איתתא, שכתב דו"ל, ומיהו דין זה דחייב הלוה ללכת אחר ראש ב"ד בכל מקום, לא הביאו הרמב"ם והטור, אבל מרן בב"י הביאו כפי"י ופסקו בעל המפה. ולי נראה דליחא להך דינא, כיון שהשמיטו הרמב"ם והטור וסבורים דלית הלכתא כאמימר אלא כרב אשי דהקשה לו [וס"ל] דשאר דינים שוה לקידוש החודש, וכן מסתבר דאין אפשר דאם הלך ראש ב"ד לעיר אחרת דילך הבע"ד אחריו, ותו דלא ידענין שיעורא כו', ולכן נראה כרעת הרמב"ם דס"ל דאין הבע"ד חייב ללכת אחר ראש ב"ד אלא למקום הועד, עכ"ל. ועיין בספר ברכי יוסף אות ב' שהביאו וכתב דק"ק עליו במ"ש דלית הלכתא כאמימר אלא כרב אשי כו', ופשטא דמילתא דרב אשי קיבל דברי אממר כו', ותו דדרכי הרמ"א אינם כדון אממר היינו דאזיל ראש ב"ד למקום אחר, אבל דין הרמ"א הוא הדלך הבי"ד למקום אחר, ומשמע דבהא אפילו רב אשי מודה כיון דאזיל כולי בי דינא, וגם הרב הלבוב [ס"א] נקט כלשון מור"ם וכן מהריק"ש ועד לחם באון, ע"ש: ג. ומשמתיך אותו על פיו. עיין בשו"ת מקום שמואל סי' צ"ט:

אמרי ברוך

סימן יא ס"א בש"ך אות א'. אבל הכא ודאי מצי. כ"ג עיין נמשות וזרין יוסף סו"ת סי' ב': סימן יא ש"ך סק"א. וגדולה מזה פסק הרא"ש כו' ואין דבריו כו'. כ"ג עיין

חדושי רע"ק

סימן יא ס"א בש"ך אות א'. אבל הכא ודאי מצי. כ"ג עיין נמשות וזרין יוסף סו"ת סי' ב': סימן יא ש"ך סק"א. וגדולה מזה פסק הרא"ש כו' ואין דבריו כו'. כ"ג עיין

שו"ע חושן משפט סימן יא סעיף א', פ"ת סק"א המחבר הביא פרטי דיני הזמנה על פי הגמרא הנ"ל. אולם הפ"ת הביא בשם האו"ת שהאידינא נהגו להזמין כל אדם ג' פעמים, ואז אם לא בא מנדין אותו.

אזי יש עוד הלכה, של כבוד בית דין שצריך תמיד רשות דוקא, ולזה מספיק כשלא בא פעם אחת, דמוסרים לו כתב סירוב ויכול לדון בכל מקום כולל ערכאות, לאחר שביקש על כך רשות מבית דין. (עיין ^{אמרי אבות} ב"מנחת יצחק" ח"ט סימן קנ"ז ס"ק ב').

ולע"ד טעם נכון לדקדק לשלוח פעם אחת הזמנה בכתב אף שברור שלא יבוא, שבספר "כלי חמדה" פרשת משפטים מתרעם על מה שנהגו להתיר בערכאות אם אינו מוכן לבוא להתדיין, והלוא האיסור הוא לייקר אלילים והוא מן החמורות ומנלן להתיר איסור זה מפני שהשני מסרב לבוא לבית דין, ולברינו במזמינו דוקא ולא בא יש שורש להיתר, שיודע שמחייבין אותו הבי"ד בקנס כיון שלא קיבל ההזמנה וסירב, והקנס הוא שמחייבים אותו ב"ד לשלם כפי שישיתו הערכאות, ולא מפני כח הערכאות לחייב.

ועכשיו נבאר כמה פרטי דינים בערכאות שלא נתבארו בפוסקים כדי הצורך, תובע שסרב ללכת לבית דין כדי תורה והלך לערכאות, והפסיד שם, ועכשיו רוצה לחזור לבית דין, יש בש"ע שתי דיעות אם בית דין מקבלין אותו ע"ש (ח"מ כ"ו). והכריע הרמ"א שאין בית דין נזקקין לו, ובנתה"מ שם מביא מהא"ת שני טעמים לזה, חדא כיון שהוא בעצמו דן לפני עכו"ם ה"ז כקיבל ע"ע קרוב ופסול וע"כ חייב בזה, תו י"ל דקנסו אותו על שהלך לערכאות, ומסיק שם שהעיקר הוא הטעם השני ע"ש, וכ"מ בביאור הגר"א שם. ולטעם זה תמוה דא"כ אפילו לא גמרו עדיין את הדין היה לנו לקונסו, שהרי בעצם הליכה ודיונים בערכאות כבר חילל השם ועבר בחמורות וראוי לקונסו, וברמ"א שם כתב דהא דאין נזקקין לו היינו דוקא לאחר שגמרו בערכאות הדין וחייבוהו. אבל לטעם הראשון שאין נזקקין משום דהוי כקיבלו עליהו, שפיר מהני חזרה קודם גמ"ד. וע"ע בזה באורים ותומים בחו"מ סי' כ"ו מה שדן בזה בארוכה. (שו"ר שבאמרי יושר סי' ל"ו דעתו שרק בשכבר נתחייב אין נזקקין לו ע"ש).

ונראה דבהליכה לערכאות האיסור נמשך כל יום ויום שהדין שם, וכ"ש כשהם גומרים הדין ר"ל, וע"כ אם הוא עדיין לפני גמר דין ראוי לב"ד שלא להסתלק שאל"כ ימשיך שמה באיסור ויגמור הדין בערכאות ונמצא עובר על ידם כל רגע. וע"כ

לפעמים בימי פגרא והענין דחוף ביותר אזי הספרא דדיינא עצמו לבד חותם, והיינו טעמא כיון שמנהגנו לעקל בטעם כלשהו, אזי כשיש ערובות וחותרם התובע שישלם אפילו נזק גרמא כמ"ש לעיל וע"פ הרמ"א בסי' ע"ג, ע"כ שפיר אפשר גם ביחיד, ומה עוד שהפסק הוא ע"פ בית דין שהם הורו לספרא דדיינא לנהוג כן, אכן צד השני יכול לדרוש שרוצה דיון על העיקול בבית דין ממש, ואז דנים בית דין על כך, ובינתיים העיקול בתוקפו.

מיהו כשיש חשש רציני להפסדים על ידי העיקול, יש למהר להקדים ולקבוע הדיון, ובשמיעת שני הצדדין יחליטו אם העיקול נחוץ, ואם יש צורך לא מסתפק בשיק בטחון בינתיים מהמעקל, רק יכול הנתבע לדרוש ערבים שישלמו לו כל ההפסדים, וכ"ש כשהעיקול ניתן ע"י ספרא דדיינא לבדו, צריך להודרו שתוך יום או יומיים יגיע הענין בפני הדיין שיחליט אם באמת נחוץ העיקול.

סימן תמא

שאלה: דיני בעל דין המזמין לערכאות

בש"ע חו"מ סי' כ"ו כתב שאסור לדון בפני דייני עכו"ם ובערכאות שלהם אפילו דנים כדיני ישראל ואפילו נתרצו שני הבע"ד לדון בפניהם אסור, וכל הבא לידון בפניהם הרי זה רשע, וכאלו מחרף ומגדף ומרים יד בתורת משה, וע"ש בהגר"א שכפר בהקב"ה תחלה ואח"כ כפר בתורה, ואם הנתבע מתעקש ללכת לערכאות ואיננו מוכן לדון בדיני ישראל, נוטל התובע רשות מפ"ת דין ומציל בדיני עכו"ם, ומנהגנו בעיה"ק ששולחים לו ג' פעמים ומזמינים אותו לבוא לב"ד, ורק אז אם לא מקבל הצד השני רשות לתבוע אותו בכל מקום ונכלל בזה גם ערכאות. אכן אדם שהוא אפיקורס או מחלל שבת בפרהסיא וכדומה, או פירמא שברור כודאי שלא ילכו לבית דין, ראוי להזמין פעם אחת או עכ"פ לקבל רשות מבית דין, ושמעתי שכך הורה הגאון בעל "מנחת יצחק" הגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצ"ל. וטעם הדבר נראה שעיקר דינא שצריך לבוא לבית דין של ישראל הוא מפני שאיסור חמור הוא לילך לדון לפני עכו"ם, ומצד זה משתדלים ג"פ אולי ישתכנעו ויבואו לבית דין של ישראל, אבל כשברור שלא יבואו לבית דין, ואיז תועלת לדוחקו דיודעים שלא יועיל.

תשובות והנהגות ח"ג סימן תמא

Even if it is obvious that the defendant will not respond to the summons of Bais Din, they should still summon him once to establish him as a "mesarev" [evasion of the court], before permitting the plaintiff to pursue his claim in secular court. We can infer from here that even ignoring a single summons already constitutes a "siruv".

מי שידוע בבירור שלא ציית דינא ולא יבא לב"ד, מ"מ מזמינים אותם פעם אחת ואז מתירים להתובע לילך לערכאות של גוים [פרטי דבר זה יבוארו לעתיד בעז"ה], ע"ש הטעם. ומבואר מדבריו שמעיקר הדין אף בפעם אחת מקרי "מסרב דינא" אם לא בא לב"ד, ורק שאין מנדון עד פעם ג' שמא יבא.

מסורת הש"ס
עם הוספות

6) כ"ב ק"ע, 8) טס
לקח מ"ה א' (הוספה)
יחל מ"ח סנה כ"ב ב"ב
ס"ג, 7) ענין חסות
מחלה ל"ה יח"ק
8) מ"ח ב"ק ק"ב, 1) י"ח
מחובות ט"ז ע"ב

הנהגות ה"ח

6) רש"י ד"ה מפקלה
ל"ה ר"ב מאנן מוכר
אליעזר; 7) ר"ה ט"ה
י"ט עמוד ואתה
ענינה; 8) ר"ה י"ח
דלעה ל"ג ח"ה י"ח
והנה משה; 9) ר"ה
ד"ה יח"ק ו"ט ח"ה
משה כ"ח ע"ה ט'

הנהגות מה"ב
הנשבות

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ג

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ד

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ה

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ו

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ז

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

פסילנא דף. שהוכרתי טובתך; חוייה, רב כהנא להוהא גבגבא;
דהה גאמי ביה. רב טובך וטעמך עליו ומדבר גבוהות; מפיקנא
דף רב מאוני. 6) אודיעך שארן רב יבול לסייעך דמשמיה לך;
אליבא יעונוי ביה וביפסקיה. לחמוטו: פאקדומיה. אם על
לפניך דין על פרוטה ומנו וכן וכן

פסילנא פסקי

פסילנא דף. ממוק היה עמנו¹⁰ אכל מן הדין לא מפסיל וכן
ההוא דשני דליני גזירות (מחוסה ק"ה); דלימני ליה כנא
דפירי: מפיקנא דף רב מאוני. דמשמיה לך וואל דקאמר
ממוק (דף י"ד). מנוה להלמד אינו מנוה לרב הני מילי כמנהגה אורח
לכבוד עמנו אכל לשם¹¹ שמם לל:

מוציא שם רע פי בקונטרס

ההבטל טוען פתח פתוח
מלאמי להפסקה כמותה¹² וקשה
ל"ר"ת מהל דג"י אונס ומפתח קמני לה
שון קנסות ועוד דנכל דוכמא שמזכיר
מוציא שם רע הוי לענין ק' סגליט
ועוד דג' דמתמיתן מומחין הן וכמה
דוכמי אשכחן שדני דיי כמותה צבול
וכן נוהגין עשוי ועוד שם שמפסק
נמי חוששין לנעו מתוך שטעוין פתח
פתוח מלאמי חיישין שמה ישמעו
עדיס ויפולו ועידו עיניהם אין לשון
לעו נוסף על זה אלא על דבר שהוא
שקר כמו (יט"ו דף ט'): מנאלת אמה
מוציא שם רע על גיטין הראשונים ועוד
דקאמר דווי ל מיהא דיי ממונות
מי דיוקין כל זמן שאין האשה מוציאה
אורח ממונתה ועוד דקאמר חטגנו ממון
בלקשה מצעה מיעיבא ליה ועוד מה
ש"ך פתעה (י) שאינו על אלה לפטור
את עמנו ממונתה ועוד ונמקוס
דלואל נפשות משמע דההוא
ממון איירי ועוד שמעמי מהר"ף דל'
מאלך דלאת ליה כמותה דלואימקא
בפרק ח"ף על פי (מחוסה דף ט'): אינו
נאמן להפסקה כמותה דיוקא למ"ד
כמותה דרענן נאמן כמותה בפר"ק
דמונות (דף י'): דלמר רב נתנן
ממייס חיקי נצמות יסדאל לנמוה
מלאמי ולאמנה מה הוה האמניוהו
כ"י ומפר"ת דכולה שמעמי איירי
לענין ק' סגליט שהאב טוען לנעל
וחוששים לנעו איינו לעו הדיינים
בנון שהבא העביל עדיס שומע
הרומשו דמיימדי העביל השמח' ק'
סגליט דרענן סגרי עני כ"ג דלי
ג' חיישין שמה אמ"כ יפולו עדיס
עניהם וינענן¹³ להסוף עד כ"ג
לנעו להאולף לעו על הראשונים לנעו
סגליט שלל ידעו לדין הוספיו עליהן
דיוקא הוהטמ אלל חוטמו חו לל
חיישין לסדרי לחמיי דמונתה מילתא
דלסדרי שקרי מהדר העביל אלל
הוכחשו או"י לא כונו עיוקן אחי
אכאשכ רבתי דקטעוה צוה קאלמי
ואכאשכ למיטת טפי דלמא חמו לחמיי
ו"י מאלך לא חייש לנעו הדיינים ואין
למנות ליוספיו הדיינים דלנקנן (דף
טו) דלא חיישין לנעו הדיינים
רבה

הנהגות מה"א

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ב

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ג

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ד

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ה

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ו

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ז

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

עין משפט
גד מנוח

הה א"ל מ"ה פ"ה ט"ה
מטריקין רבנא ל' ט"ה
עין ק' ט"ה מ"ה ט"ה
ט"ה ט"ה ט"ה ט"ה
ט"ה ט"ה ט"ה ט"ה

מוציא שם רע פי בקונטרס

ההבטל טוען פתח פתוח
מלאמי להפסקה כמותה¹² וקשה
ל"ר"ת מהל דג"י אונס ומפתח קמני לה
שון קנסות ועוד דנכל דוכמא שמזכיר
מוציא שם רע הוי לענין ק' סגליט
ועוד דג' דמתמיתן מומחין הן וכמה
דוכמי אשכחן שדני דיי כמותה צבול
וכן נוהגין עשוי ועוד שם שמפסק
נמי חוששין לנעו מתוך שטעוין פתח
פתוח מלאמי חיישין שמה ישמעו
עדיס ויפולו ועידו עיניהם אין לשון
לעו נוסף על זה אלא על דבר שהוא
שקר כמו (יט"ו דף ט'): מנאלת אמה
מוציא שם רע על גיטין הראשונים ועוד
דקאמר דווי ל מיהא דיי ממונות
מי דיוקין כל זמן שאין האשה מוציאה
אורח ממונתה ועוד דקאמר חטגנו ממון
בלקשה מצעה מיעיבא ליה ועוד מה
ש"ך פתעה (י) שאינו על אלה לפטור
את עמנו ממונתה ועוד ונמקוס
דלואל נפשות משמע דההוא
ממון איירי ועוד שמעמי מהר"ף דל'
מאלך דלאת ליה כמותה דלואימקא
בפרק ח"ף על פי (מחוסה דף ט'): אינו
נאמן להפסקה כמותה דיוקא למ"ד
כמותה דרענן נאמן כמותה בפר"ק
דמונות (דף י'): דלמר רב נתנן
ממייס חיקי נצמות יסדאל לנמוה
מלאמי ולאמנה מה הוה האמניוהו
כ"י ומפר"ת דכולה שמעמי איירי
לענין ק' סגליט שהאב טוען לנעל
וחוששים לנעו איינו לעו הדיינים
בנון שהבא העביל עדיס שומע
הרומשו דמיימדי העביל השמח' ק'
סגליט דרענן סגרי עני כ"ג דלי
ג' חיישין שמה אמ"כ יפולו עדיס
עניהם וינענן¹³ להסוף עד כ"ג
לנעו להאולף לעו על הראשונים לנעו
סגליט שלל ידעו לדין הוספיו עליהן
דיוקא הוהטמ אלל חוטמו חו לל
חיישין לסדרי לחמיי דמונתה מילתא
דלסדרי שקרי מהדר העביל אלל
הוכחשו או"י לא כונו עיוקן אחי
אכאשכ רבתי דקטעוה צוה קאלמי
ואכאשכ למיטת טפי דלמא חמו לחמיי
ו"י מאלך לא חייש לנעו הדיינים ואין
למנות ליוספיו הדיינים דלנקנן (דף
טו) דלא חיישין לנעו הדיינים
רבה

הנהגות מה"א

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ב

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ג

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ד

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ה

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ו

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

הנהגות מה"ז

1) רש"י ד"ה פ"ה
ב"ב ונ"ב שבו"ה
ענינה; 2) מ"ה מ"ה נ"ה
ו"כ ע"ה

The summons to Bais Din must list the three dayanim who are issuing the summons. However, if the summons is issued at a time that the Bais Din is known to be in session, then it is enough to list even one Dayan because he is obviously issuing it on behalf of his colleagues.

המטרה צריך לשלם שכר הסופר, ואין מויליין ממון ע"פ ע"א, ועמ"ש בפרישה [סימן ח' סעיף ט"ז] ונכמ"ע לעיל ס"ח [סק"ג], וע"פ אותן הדברים מוצא דה"ה דאין השלם נאמן לומר הכה אומי כדי לחזור ולהכותו על פיו, ע"ש: ה' ואין השליח ב"ד חייב בו'. כצד כמב' מור"ם ז"ל לעיל בס"ח ח' דהגה, ושם כתבתי [בסק"ד] מקום לימודו, ע"ש: ה' ה"ג ב"ד ש"ש שנים בקנין והזמינוהו. וכן הוא שם [בתש' הרשב"א המובא בצינונים אות ה', קש"ב] דל"כ יכול לחזור בו, כמ"ש לקמן סימן י"ב [סעיף ז']:

ויעידו שנמנע לבוא וי"אין שליח בית דין חייב באמירת דברים משום לשון הרע.

סעיף ב' א' ואף על פי שבא השליח בשם אחד בו. ודוקא שיהא שזה לצי' הנשאר, אבל לא פחות שצנול, כ"כ בש"ש (פ"ט) [פ"ח] ד"ק סימן ט"ו [קש"ב]:

הגה (א) מי שאומר שאינו חושש על גזירת בית דין או חכס אע"פ שצד לצי' דין מנדין אותו והאיל ואומר שלא צד מחמת גזירתו הוא אפקירותא ועיין צ"ד

סימן של"ד ואם אמר לא אדון לפניכם אלא לפני בית דין אחר עיין לקמן סי' י"ד. (ז) מי שלא יוכל לצד לצי' דין כי צריך לילך למרחקים יש להודיע לצי' דין ולשום התנולותו ולבקש זמן אחר ואם לא עשה מנדין אותו אף על פי שלא היה יכול לצד. (ח) מי שקיבל עליו לצי' דין של שנים (ב) בקנין והזמינוהו ולא צד (ג) מנדין אותו צ"צ צד שלשה.

ב' (ד) שליח שאמר פלוני שלחני (ב) בשם אחד מהדיינים ולא רצה לבוא (א) אין כותבין עליו פתחא של שמתא עד שיאמר בשם שלשתן. (א) ואם יש צד מומחה חולקין לו כבוד ומזכירין לו שם המומחה. במה דברים אמורים שהלך השליח ביום שאינו ידוע לשיבת הדיינים אבל ביום הידוע שהדיינים יושבים בו לדין הכל יודעים שכל הדיינים מקובצים (א) ואף על פי שבא השליח בשם אחד כאלו בא בשם שלשתן.

צינונים ומקורות (א) מהר"ק קפ"ע וק"ו. ד"מ צ"ד סי' של"ד. (ד) מהר"ק שורש י"ב. ד"מ סימן זה ס"ב. (ה) כ"כ בשם פשוט הרשב"א ח"ב סי' רל"ד. ד"מ א'. (ו) שם צ"מ צ"ד ד"ן. (ז) נמוקי יוסף פ"ק א"ל מגלחין דף ח' ע"א מדפי הר"ף ד"ה מגלח. ד"מ ג'. (ח) במהדרת הסמ"ע, ועיין סמ"ע סק"ז ובא"ח אות ח'. (ט) במהדרת הסמ"ע והש"ך: בבית דין. ועיין סמ"ע סק"ח ונתיבות המשפט משה"כ סק"ו.

ש"מ דמוכרין לו שם המומחה וחולקין לו כבוד, עכ"ל. ואינו מוכח שם דאם שלחו להזמין צדאר ימים והזמין צדס המומחה לצד דקני צדכי, אבל מסקידור לשון מור"ם דבני המנחה משמע דהא' צריך תליא ואין צריך להזמין על שם שלשתן, דה"ל להזמין לחשוב צדאי כל שלשתן ציוהו להזמין אלא שחולקין כבוד להמומחה, דל"כ ה"ל דין זה אחר צד"א בו, וק"ל. וע"ע דאינו מוכרח כ"כ*:

טורי והב

סימן יא. כתב מהרש"ק בב"י ד"ה ראובן תובע לשמעון שהזמינו לדין בו' עד סוף הסימן כ"כ הרא"ש בחשובה. לא מצאתי להרא"ש שכתב כן

באר הגולה שרו ליה עד דמשלם שכר הסופר [ה' ואין מויליין ממון על פי אחד]. ז. צינמיו לעיל ס"ח ח' [מימרא דרבא מ"ק ט"ז א']. ח. כן הוא שם [בב"י בשם הרשב"א המובא בצינונים אות ה'] דל"כ יכול לחזור בו כמ"ש לקמן סימן כ"ב [סעיף א']. ט. לשון הרמז"ס צפ"ח [משה"כ ד"ן ז'] ממילא דרצא סנהדרין דף ס' ע"א.

רשב"א [בחיידושי] שם וכן שם [ב"ק] ק"ב צ' אי לא אפח פסיחה אע"ג דלא כתבין אדרכתא עד תשעים יום ושם וה"מ דלמר אמינא בו, ועיין רשב"א שם (ע"ב): סעיף ב' י' ואם יש. מועד קטן שם [ט"ז ע"א] לפי גזרא רצא שנא' בו: (ליקוט) ואם יש בו. עיין סמ"ע [סק"יא] (ע"ב):

שנתח"ש סק"ג

אורים סק"ז
משה"א סק"ב

ב"א: פ"ט
דעמין לו.

שו"ע חושן משפט סימן יא סעיף ב' הגם שהומנה צריכה להיות בשם שלשה דיינים, אם הוא יום שידוע שהדיינים יושבים לדין סני באחד.

שהוא אמת אף ששלוחא דבי דינא שאמרו לו השלשה כל אחד בפני עצמו שיבא לב"ד ביום ושעה פלונית שיהיו כולם יש ודאי להועיל ואף אם אחד מהב"ד אמר ביום ושעה פלונית לפני כל שלשה הדיינים שיהיו יש להועיל. ולכן נראה דמוכרחין לומר לענין שמחוייב לבא לב"ד סגי גם כשאמר שליח ב"ד שאמרו לו שלשה הב"ד אף שלא במותב תלתא, ואף כשאמר ששלח אותו אחד מהם איך שיבא ליום ושעה פלונית שיהיו אז שלשה הב"ד מאחר שידוע שהוא אמת שהבע"ד תובעו שיבא לב"ד שחייב לו ממון או שמכר לו שדה וכדומה בכל עניני ממון, אבל לענין לשמתו ולכתוב שטר פתיחא אמר רבא שאינו כלום עד דאמר משמיה דכולהו שהיו במותב תלתא שהיו בשעה שאמרו לשלוחא דבי דינא שהזמין לדין וכמפורש כן ברש"י סנהדרין שם שכתב על ואמר משמיה דחד פלוני דדין מזמינך לא אמר כלום ואי לא אזיל לא משמתי ליה, שלכן בהזמנות דב"ד שבמדינתנו שלא משמתין לא למי שלא בא לדין ולא למי שלא ציית לפסק הדין משום שכנראה אסור זה מדיני המדינה וכן היה אסור גם בהרבה מדינות ביוראפ לשמותי גברא והוא ההזמנה רק לענין שידע שפלוני תובעו לדין בתביעת ממון סגי שידע איך שנקרא לבא לב"ד דשלשה אף שההזמנה הוא מאחד וכ"ש ששלשה הב"ד שלחוהו אף שלא במותב תלתא, ולכן בכאן ששולחין ההזמנה בכתב וחתמו עליה שלשה הב"ד אף שהיה שלא במותב תלתא אלא זה שלא בפני זה שהוא הזמנה.

וטעם הדבר דלשמתא וכתבת פתיחא צריך דוקא שיהיה שליח הב"ד דוקא כשהיו במותב תלתא משום דהשמתא הוא על האפקירותא שלא חש לדברי הב"ד ששלחו לו שיבא לפניהם כמשמעות לישנא דרש"י בב"ק דף קי"ב בד"ה על פי אשה שכתב וסמכין עליהו דעבדין שליחותיהו אי לא אתי מחזקינן באפקירותא ומשמתין ליה, והא דבמו"ק דף ט"ז לא חשיב מה שלא בא לב"ד או מה שלא ציית לפס"ד דב"ד לשלם שהוא אפקירותא שהרי אמר הגמ' ע"ז דאר"ה בר חיננא הכי אר"ת מתרין ביה בה"ב קודם שמנדין ה"מ לממונא אבל לאפקירותא לאלתר ופרש"י לממונא שחייב ממון לחברו ולא רצה לשלם ע"פ ב"ד אבל לאפקירותא שמכוח ת"ח לאלתר, אינו מטום דלממונא מנדין שלא מצד אפקירותא בהב"ד אלא על שאינו רוצה לשלם החוב, דלאדם שלא בא לב"ד אף שידוע לכל בני העיר שאינו רוצה לשלם מסתבר שאין רשאיין האינשי לגדותו אף דכשרואין אינשי לאחד שעושה איסור צריכין לגדותו, דהא במו"ק דף י"ז בעובדא דר"ל הוה מנטר פרדסא ואתא ההוא גברא וקאכיל תאני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה ואמר ר"ל ליהוי ההוא גברא בשמתא וא"ל ההוא גברא אדרבה ליהוי ההוא גברא בשמתא אם ממון נתחייבתי לך נידוי מי נתחייבתי לך ופסקו בני מדרשא

אלא עצה טובה, היינו שסה"מ דהוא כתוס' פליג ע"ז וסובר דאין זה אלא עצה טובה משום שיש אפילו למומחה לחוש שמא יטעה אף שמדינא אין למומחה לחוש שמא יטעה אף דלא רגיל בדינים כר"ג. ואולי הוא חלוק גם לענין השראת שכינה דלרש"י והרמב"ם כיון שאין לו לדון יחידי מצד כבוד שמים ודאי מסתבר דליכא השראת שכינה מאחר שהוא שלא כפי דרך המוסר שאמרו חכמים, אבל לתוס' סנהדרין ולסה"מ שהביא הגמרי"א אם כלפי שמיא גליא שלא יטעה הרי נמצא שעשה כהוגן ולא עשה שום דבר שלא כהוגן דהרי נמצא שלא הי"ל מה לחשוש, ואף שנימא שאף שהיה ברי לו שלא יטעה לא עשה כעצת חכמים שלא הי"ל לסמוך ע"ז, לא רק לל"ק בתוס' דאף לרגילין בדינא כר"ג נתנו חכמים עצה זו אלא אף לל"ב דלכהא דר"ג רגיל בדינין היה לא נתנו עצה זו, נמי לא הי"ל להחזיק עצמו כרגיל מצד שהוא גמיר וסביר טובא כדמצינו בכתובות דף ס"ט באילפא שידע בעצמו שהוא גמיר וסביר כל כך שלא יטעה דמ"מ לדון יחידי לא הי"ל להחזיק עצמו, דלא מסתבר שיעש ע"ז כיון שאין לו שום חטא אפילו מצד המוסר כשהאמת היה כן גליא כלפי שמיא שלא יטעה כדחזינן שלא טעה, ואין להחשיבו כמזולזל בדברי חכמים אלא דבשביל עצת חכמים שאדם אפילו המומחה טובא יש לו לחוש לשמא יטעה עשה שיעיין עוד הפעם בעצמו שיוכל לומר ברי שאין לו לחוש לטעות שלכן נמצא שעשה כהוגן שא"כ מסתבר ששריא שכינה.

אבל הוא לענין השראת השכינה מצד המשפט, אבל מצד הלמוד שאיכא בעוסק בתורה מסתבר שאיכא דהא עכ"פ הוא עוסק בתורה בשביל לידע ברור הדין ולא קשה ממה שהוכחתי מלשון יחיד כל דין שדן דין אמת לאמתו משרה שכינה בישראל שאר"ש בר נחמני א"ר יונתן שאף ביחיד מומחה הדין ביחידי איכא השראת שכינה, ומאחר שהברייא איירי בסתם דין שהוא בשלשה אמר דיהיו העדים יודעין לפני מי הן מעידין משום הקרא ועמדו שני האנשים שהם העדים לפני ה' דאיירי בשלשה שאיכא גם השראת השכינה מצד המשפט שהוא אף קודם העיון בהלכה שליכא עדיין למוד, וגם קבלת עדים הא צריך דוקא בשלשה ואינו כלום כשמעיד לפני יחיד אפילו במומחה שדן לעצמו אינו יכול לקבל העדים אלא דוקא בצרוף עוד שנים אפילו הדיוטות שאו הא איכא השראת שכינה דמצד המשפט ולכן לא היה שייך כלל לפרש איך הוא כשמעידין בפני יחיד מומחה שליכא כה"ג בעדות.

וכל זה הוא לענין פסק הדין אבל לענין זימון הא ליכא שום טעם דיצטרכו דוקא להזמין לבא שיהיה במותב תלתא דהא כל אדם מחוייב לבא לב"ד כשתובעו אחד שליכא בזה אלא הודעה בעלמא איך שפלוני קוראו לדין מצד איוו תביעת ממון וכיון שהוא ידע

ליתר עיון

Further Iyun: Nowadays a defendant is required to respond to a summons that is signed by three Dayanim, even if the Dayanim were not in session when they issued the summons.

יתר עיון: אגרות משה יו"ד ח"ג סימן קמב בזמן הזה סגי בהזמנה שחתמו עליה שלשה דיינים וחייב הנתבע לבא בזמן שקבעו לו, אע"פ שאותם דיינים לא היו במושב אחד כשהזמין.

פרק א

הזמנה לדין – וסרבנות

פירוט שמות הדיינים בהזמנה

א. בהזמנה לדין יש לפרש שמות הדיינים המזומנים, ואם יש גדול ביניהם מזכירין שם הגדול בלבד¹. שאם לא אי אפשר לנדות או לכתוב כתב סרבנות, על זה שלא הופיע לדין².

ב. בזמנינו נוהגין להזמין את הנתבע ע"י מזכיר בית הדין ללא חתימת הדיינים ואף שלא היה מושב ב"ד על כך, ויש שביארו הטעם משום שמותב תלתא הוא רק לצורך החרם והפתיחה שכותבין על המסרב, וכהיום שאין ב"ד כותבין זאת סגי אף שלא היו במותב תלתא להזמנה בלבד³.

הדיינים הברורים לידון את הדין יושבים לדון כ"א האחד בלבד כי הברור של שמעון אצ"ל שלא היה יושב בב"ד אלא שאפי' בעיר לא היה אלא שביררו שמעון מעתה לכשיבא וירצה להיות ברור שלו, אע"פ שסמך עליו שיתרצה הא מיהא עדיין לא ידע ולא בא ולא ישב עם חברו, א"כ אותו הקביעות זמן שקבעו לראובן שיבא למחר לאו כלום היא שלא היה שם אלא אחד מהברורים בלבד ואפי' אם נמצא אתו חכם או חכמים אחרים אחר שאינן מהברורים לדון דין זה ה"ל כמאן דליתנהו. ואפי' שביום המחרת ביררו הב' ברורים את א' מהחכמים שהיה אז בעת קביעות הזמן לא אמרינן איגלאי מלתא למפרע דאיהו מהדיינים דדייני האי דינא דלהוי הזמנה וקביעת זמן שלו עם הברור הא' בלבד הזמנה וקביעת זמן עכ"ל.

ג. כן כתב בשו"ת אגרות משה חלק יו"ד ג' סימן קמ"ב וז"ל "אבל לענין זימון הא ליכא שום טעם דיצטרכו דוקא להזמינו לבא שיהיה במותב תלתא

א. סימן י"א סעיף ב'. והזכרת שם הגדול מלבד מפני כבודו, עוד יש בו מעלה דבזה אף שלא הזמינוהו ליום הקבוע לשיבת הדיינים לדין סגי כמו שביאר הסמ"ע ס"ק י"א והנתיבות עליו בס"ק ב'. וכן דייק בברכ"י אות ו' בדברי הלבוש, אמנם במהרש"ל משמע דלא סגי בזה לכתוב עליו פתיחה כיון שלא היה ליום הקבוע. ובתומים הביא שהראיה הוא מקרח שהוזמן לדין אע"פ שבמדבר לא היה יום קבוע למשפט, שהרי אפשר שיעלה הענין ויסעו, ואעפ"כ חזינן שם שסגי בשם המומחה.

ב. מדברי המחבר שם.

ואם הדיינים המה נבררים ע"י הצדדים, צריך שיהיה ההזמנה מדעת כולם אחר הסכמתם להיות הדיינים. ולכן כתב בשו"ת מהר"ם אלשיך סימן קכ"ה שאם נידו לפני שאחד מהם נתן הסכמתו להיות דייך בדבר אין הנדוי כדין. וז"ל שם "בהאי נדון שכשקבעו זמן לראובן לא היו

Common custom is to issue a summons to Bais Din through the "Mazkir" [executive secretary] of the Bais Din without it being signed by the specific Dayanim.

סדר הדין פ"א אות ב' הערה ג'
בתי דין בזמנינו נוהגין להזמין לב"ד ע"י ה"מזכיר" בלי חתימת הדיינים כלל.

ג. התובע משלם שכר הזמנת הנתבע לדין.⁷

נוסח ההזמנה

ד. יש לקבוע זמן הדיון בהזמנה.⁸ה. י"א דבהזמנה אין מקפידין להשוות התוארים לשני הצדדים, דדין שווי הבע"ד הוא רק בשעת הדין.⁹

השניה והשלישית הרי כבר כותב בשליחות ב"ד במותב תלתא שרואים שלא בא, וזה ידוע להבע"ד שכל מה שכותב הוא בשם ב"ד, ונראה דמטעם זה יש לדייק בחתימתו שיכתוב המזכיר "בשם ביה"ד". אמנם נראה דגם לענין מה שב"ד מתירין פניה לערכאות מפני שלא נענה להזמנות קודמות אין צורך שהיו ההזמנות הקודמות בהזמנת הדיינים עצמם, מפני שצריך רק בירור שהוא בגדר סרבן כמו שיתבאר כל זה בפרק ט"ו.

ד. ש"ך סי' י"א סק"ב, וסימן ק"ו סק"ב. יש"ש ב"ק פ"י סימן י"ד. ומכאן המנהג לגבות מהתובע דמי פתיחת תיק, שהוא בעצם שכ"ט עבור הטיפול בהזמנה והכנת הדין. ויש להעיר על המקומות שגובים מחיר גבוה מערך הוצאה זו, בפרט שבהרבה מקרים הנתבע מסרב להתדיין במקום שהוזמן ובוחר בב"ד אחר, ונמצא שמתרבה הוצאות על התובע חנם.

ה. והיינו זמן ישיבת הדיינים לפי המנהג. סימן י"א סמ"ע סק"א. ואין לקבוע זמן קרוב מאד, בכדי שיוכל להתכונן ולהכין תשובתו כראוי, וכמ"ש במאירי מו"ק טז. "וקובע לו זמן, לא שיהא מבהילו לבא לאלתר". ויש מוסיפים בהזמנה שבאם אין נוח לו הזמן, שיתאם זמן אחר. והטעם משום דאם הזמן נקבע ללילה ויסרב לבוא, לא יהיה אפשר לכתוב עליו סרבנות, כיון שאין מחוייב להתדיין בלילה כדלקמן סעיף ע"ה.

ו. עיין בפרק ו' בדין להשוות הבע"ד. וכתב הכסף הקדשים סימן י"ז דכל זה הוא רק

דהא כל אדם מחוייב לבא לב"ד כשתובעו אחד שליכא בזה אלא הודעה בעלמא איך שפלוני קוראו לדין מצד איזו תביעת ממון וכיון שהוא יודע שהוא אמת אף ששלוהא דבי דינא שאמרו לו השלשה כל אחד בפני עצמו שיבא לב"ד ביום ושעה פלונית שיהיו כולם יש ודאי להועיל ואף אם אחד מהב"ד אמר ביום ושעה פלונית לפני כל שלשה הדיינים שיהיו יש להועיל. ולכן נראה דמוכרחין לומר לענין שמחוייב לבא לב"ד סגי גם כשאמר שליח ב"ד שאמרו לו שלשה הב"ד אף שלא במותב תלתא, ואף כשאמר ששלח אותו אחד מהם איך שיבא ליום ושעה פלונית שיהיו אז שלשה הב"ד מאחר שידוע שהוא אמת שהבע"ד תובעו שיבא לב"ד שחייב לו ממון או שמכר לו שדה וכדומה בכל עניני ממון, אבל לענין לשמתו ולכתוב שטר פתיחא אמר רבא שאינו כלום עד דאמר משמיה דכולהו שהיו במותב תלתא שהיו בשעה שאמרו לשלוהא דבי דינא שהזמינוהו לדין" עכ"ל.

אמנם גם לדבריו אכתי אינו מיושב מה שיש נוהגין להזמין ע"י המזכיר אף ללא ידיעת אחד מן הדיינים כלל, והרי כשלא יבא ע"פ הזמנה זו שוב יכריזו עליו סרבנות. והגאון ר' שריאל רוזנברג שליט"א מב"ד של הגר"נ קרליץ שליט"א העירני בזה, דכיון שידוע שהוא המזכיר של הרכב פלוני שידוע לבע"ד שמותיהם, ועל פיהם הוא עושה, הרי זה כמזכיר שמותם.

ואפשר עוד דכיון דכהיום אין מכריזין סרבנות עד שלשה פעמים כדלקמן, ובפעם

סדר הדין דרבמדיקר, אברהם יהושע העשיל עמוד מס 18 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

דהמנודה צריך לשלם שכר הסופר, ואין מוֹזֵיאֵין ממון ע"פ ע"א, ועמ"ש צריכה [סימן ח' סעיף ט"ז] וצמ"ע לעיל ס"ס ח' [ססק"ג], וע"פ אותן הדברים מוצא דה"ה לדין השלים ואמר לומר הכה אומי כדי לחזור ולהכותו על פיו, ע"ש: ז' ואין השליח ב"ד חייב בו. כבר כתבו מור"ם ז"ל לעיל צ"ס ח' צהנה, ושם כתבתי [בסק"ד] מקום לימודו, ע"ש: ז' ה"ג ב"ד ש"ש שנים בקנין והזמיניהו. וכן הוא ע"ס [בתש"ה הרשב"א המובא בצינים אות ה', קש"כ] דל"כ יכול לחזור בו, כמ"ש לקמן סימן י"ב [סעיף ז']:

סעיף ב' ו' ואף על פי שבא השליח בשם אחד בו. וזקא שיהא שוה לבי הנשארם, אבל לא פסומ סכנוס, כ"כ דש"ש (פ"ט) [פ"י] דצ"ק סימן ט"ו [קש"כ]:

ויעידו שנמנע לבוא ו' ואין שליח בית דין חייב באמירת דברים משום לשון הרע.

הגה (ג) מי שאומר שאינו חושש על גזירת בית דין או חכם אע"פ שצא לבית דין מנדן אוחו האליל ואומר שלא צא מחמת גזירתו הו' אפקירותא ועיין צ"ד

סימן של"ד ואם אמר לא אדון לפניכם אלף לפני בית דין אחר עיין לקמן סי' י"ד. (ז) מי שלא יוכל לצוא לבית דין כי צריך לילך למרחקים יש להודיע לבית דין ולשום התנולותו ולבקש זמן אחר ואם לא עשה מנדן אוחו אף על פי שלא היה יכול לצוא. (ח) מי שקיבל עליו לבית דין של שנים (ב) בקנין (ו) והזמיניהו ולא צא מנדן אוחו צ"ב בית דין של שלשה. (י) שליח שאמר פלוני שלחני ב"שם אחד מהדיינים ולא רצה לבוא ואין כותבין עליו פתחא של שמתא עד שיאמר בשם שלשתן. (יא) ואם יש צהס מומחה חולקין לו כבוד ומזכירין לו ע"ס המומחה). במה דברים אמורים שהלך השליח ביום שאינו ידוע לישיבת הדיינים אבל ביום הידוע שהדיינים יושבים בו לדין הכל יודעים שכל הדיינים מקובצים (א) ואף על פי שבא השליח בשם אחד כאלו בא בשם שלשתן.

צינים ומקורות (ג) מהרי"ק פ"ט וק"י. ד"מ פ"ד סי' של"ד. (ד) מהרי"ק פ"ט ש"ס י"א. ד"מ סימן ז' ס"א. (ה) כ"י ע"ס פסוקה הרשב"א ח"ב סי' רל"ד. ד"מ א'. (ו) ע"ס צמ"ס דין ז'. (ז) נמוקי יוסף פ"ק אלו מגלחין דף ח' ע"א מדפי הר"ף ד"ה מגלו. ד"מ ג'. (ח) ממהדרות הסמ"ע. ועיין סמ"ע סק"ז ובאה"ג אות ח'. (ט) במהדרות הסמ"ע והש"ך: בבית דין. ועיין סמ"ע סק"ח ותיבות המשפט משה"ב סק"ז.

ש"מ מזכירין לו ע"ס המומחה וחולקין לו כבוד, עכ"ל. ואינו מוכח ע"ס דאס שלחו להזמינו צשאר ימים והזמינו צשם המומחה לנד דסגי צהכי, אבל מסדור לשון מור"ם צדברי המחבר משמע דהוא צאריך תליא ואין צריך להזמין על ע"ס שלשמן, דה"ל להמוזמן לחשוב צודאי כל שלשמן ציווהו להזמינו אלף שחולקין כבוד להמומחה, דל"כ הל"ל דין זה אחר ד"א בו, וק"ל. וצ"ע דאינו מוכרח כ"כ*:

מורי והב

סימן יא. כתב מהרש"ק בב"ד ד"ה ראובן תובע לשמעון שהזמינו לדין בו' ע"ס [תהילת סימן פ', ועיין ב"ח שביאר: ס' ע"ט]

ביאור הגר"א

האי שלוח דרענן בו' וה"מ לשמתא בו' משמע על כל שמשמתין: ה. מי שאומר. מועד קטן ט"ז א' אבל לאפקירותא בו': ט. מי שלא בו' ואם לא בו'. כמ"ש צ"ק ק"צ ב' כתבין פתיחה בו' חלתין קמאי בו'. ואם היה מנקה וזן ע"ז*... [סגל על דעתין. הה"מ] וטמין לו, מ"מ מנדן אוחו על שלא צא לב"ד לבקש זמן: (ליקוט) מי שלא יוכל בו'. ממה שכתוב צ"ק ק"ג א' ולא היה בו' אבל צלל אחי לדינא מורד הוא אע"ג דלפריעה אנוס הוא, משא"כ צלימנא, רצ"א [בחירושוין] ע"ס וכן ע"ס [ב"ק] ק"צ ב' א' לא אתא כתבין פתיחה אע"ג דלא כתבין אדרכתא עד תשעים יום ושם וה"מ דאמר אחינא בו', ועיין רצ"א ע"ס (ע"כ): סעיף ב' י. ואם יש. מועד קטן ע"ס [ט"ז ע"א] לפני גזרא רצא שנא' בו': (ליקוט) ואם יש בו'. עיין סמ"ע [סק"א] (ע"כ):

באר הגולה

שרו ליה עד דמשלם שכר הסופר [ו' ואין מוֹזֵיאֵין ממון על פי אחד]. ז. צינמיו לעיל ס"ס ח' [נימוקא דרבא מור"ק ט"ז א']. ט. כן הוא ע"ס [בב"ב] בשם הרשב"א המובא בצינים אות ה' [דל"כ יכול לחזור בו כמ"ש לקמן סימן כ"ב [סעיף א']. ט. לשון הרמב"ם צפ"ה [מסנהדרין דין ז'] ממימרא דרבא סנהדרין דף ח' ע"א.

רצ"א [בחירושוין] ע"ס וכן ע"ס [ב"ק] ק"צ ב' א' לא אתא כתבין פתיחה אע"ג דלא כתבין אדרכתא עד תשעים יום ושם וה"מ דאמר אחינא בו', ועיין רצ"א ע"ס (ע"כ): סעיף ב' י. ואם יש. מועד קטן ע"ס [ט"ז ע"א] לפני גזרא רצא שנא' בו': (ליקוט) ואם יש בו'. עיין סמ"ע [סק"א] (ע"כ):

If a litigant speaks disparagingly about the Bais Din, he may be excommunicated even if he does arrive at the Din Torah. One who cannot come at the appointed time must come in front of the Bais Din and present his excuse.

ענייה לב"ד וסירוב רמ"א חושן משפט סימן יא סעיף א' האומר דברי בויון על הב"ד מנדן אותו אפילו הגיע לדין תורה. ואף מי שאינו יכול לבא לדין תורה צריך לבא לפני הב"ד ותמצל לפנייהם.

סעיף ג' (בא) בן ואע"פ שהוא קטן ממנו. ל"ע למה לא הביא מור"ם דעת הטור [סעיף ג'] שחולק ע"ז, והנ"י פרק זה צורר [דף ג' ע"ב מדפי הרי"ף] וגם הרשב"א במשנתו [המיוחסות לרמב"ן סי' מ"ז, קש"ב] ס"ל כותיה וכמ"ש בדרישה [סעיף ג'] לשונם, וטעמם ונימוקם מהגמרא כחזתי שם, ע"ש*: (בב) כאן ואם א' סידק בוי. פירוש אחד משני ת"ח הנ"ל, יכול ת"ח השני להזמין לבע"ד, וק"ל: סעיף ד' (בג) בבן שבע"ל דין חושדו בוי. ודוקא במקום דליכא לחשוד מודעינן ליה, אבל במקום דליכא לחשוד והוא מלגלג מנדינן ליה. נ"י פרק איזהו נשך [מ' ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה הכהן], ד"מ

תומים ס"ב

ד': (כד) בגן וכ"ש אם אומר כתבו מאיזה טעם דנתוני. לפי הנראה קשה דלא הוי ליה למימר ביה לשון כ"ש, דהא אינם שוים, דכשהוא חושד הדין אז כדי לאפקוי נפשיה מהשתד צריך להודיע הפסק מילתא בטעמיה, ואילו כשאומר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני, אין צריך להודיעו ולכתוב טעם הפסק אלא הטענות, וכמו שמסיק מור"ם ז"ל. וז"ל דמשום הכי כתב וכ"ש, מפני שזה שאומר כתבו לי אינו מבקש טעמיה, ואיירי גם כן במי שידוע כבר טעם הדיינין אלא שאינו נכנס צדונו ומתוכה עמהם שלא דנוהו דין אמת לאמיתו, ומבקש לשאל את פי בית דין הגדול מהן, וליאת ידי שמים וחובת הצדיות אהאי אינו אלא שיכתבו לו טענותיהן ופסקיהן, והוה ליה כל שכן, ומה זה שלא דיצר וביקש כלום צריך לזאת עמו ידי שמים לפי עניינו, כל שכן

בית דין לשאול מבית דין הגדול אלא הדיינים יעתיקו אותם (כ"ב) ושניהם פורעים שטר הסופר). ג (כ"ג) יש אומרים שאם יש שני תלמידי חכמים בעיר אחת האחד גדול מחבירו יכול אחד מבעלי דינים לומר לא אדון בפני זה **אלא בפני זה זה א"ע"פ שהוא קטן ממנו כיון ששניהם בעיר אחת.

הגה (כ"ד) ואם אחד סילק עצמו מן הדין כמאן דליחא דמי. ואם הזמינו השני ולא בא מנדה אוחו (כ"ה) וכל מקום שאינו צריך לבוא לפניו לדון אין צריך לחוש כלל להזמנתו ואין צריך לבוא כלל.

ד (כ"ו) יש אומרים שאם רואה הדיין כ"ב שבעל דין חושדו שנוטה הדין כנגדו צריך להודיעו מאיזה טעם דנו אפילו אם לא שאל.

הגה (כ"ז) וכל שכן אם אומר כתבו לי מאיזה טעם דנתוני. (כ"ח) מיהו יש אומרים דווקא אם

ציונים ומקורות (א) הרי"ף סימן טע"ה. ד"מ ה'. (ב) טור בשם ספר המנוחות. (ג) מהרי"ק שורש י"א ד"מ נתימן י"א ס"א. (ד) כ"י ד"מ שם סימן י"א ס"א בשם בעל המנוחות. (ה) טור ס"ד. (ו) טור שם. (ז) מרדכי סנהדרין סימן תש"ט, וגמולק יוסף סוף פרק זה צורר י' ע"א מדפי הרי"ף, ור"ם נמוס' ב"מ ס"ט ע"ב ד"ה כ', ור"ן פרק איזהו נשך חידושי הרי"ן שם. ד"מ ד'.

באר הגולה

*. טור [ס"ג] בשם סמ"ג מהא דאמר ליה מי קא טרחנא לך, נלך ונדון בפני רב חסדא וכו' סנהדרין דף כ"ג ע"א, אע"פ שאינו גדול כרצ הונא. ** פירוש ויכול לעכב אחד על חבירו וצריכין לצרור בית דין השוה לשניהם. כ"ט טור [ס"ד] מעובדא דהנהו כותאי ב"מ דף ס"ט ע"א, וכמ"ש המוספות (שם ע"ב ד"ה כי האי) והרא"ש שם [פ"ה סימן מ"ה]. ל' ודוקא במקום דליכא לחשוד מודעינן ליה, אבל במקום דליכא לחשוד והוא מלגלג מנדינן ליה. נ"י פרק איזהו נשך [מ' ע"ב מדפי הרי"ף]. יש אומרים בוי מיהו בוי. עיין יורה דעה סימן קע"ז סעיף כ"ג ששם כתב טוש"ע כפירוש י"מ [נמוס' ב"מ ס"ט ב' ד"ה כי האי]. הרי"ף [ע"כ]:

ביאור הגר"א

סעיף ב' בא. ושניהם. כ"ל סעיף א': סעיף ג' כב. ואם אחד. עיין תוס' [סנהדרין] כ"ג א' ד"ה כגון: כג. וכל מקום. שם ח' א' הני בי חלתא כו': סעיף ד' כד. וכל שכן אם. שם ל"א ב': (ליקוט) י"א שאם בוי וכ"ש בוי. ר"ל אפילו אינו חושדו, והיינו לפמ"ש תוס' סנהדרין שם ב"ה ואם [כ"ר] מיהא כו', אבל לטעמא דאשונה היינו מ"ש מיהו י"א כו', ומ"מ אפשר דאף לטעמא דה מודה שאם חושדו צריך לכתוב לו אף אם לא שאל, אלא דתוס' לא נחמ לחלק זהכי בתמלה (ע"כ): כה. מיהו יש אומרים. תוס' שם [סנהדרין ל"א ע"ב ד"ה ואם] מדקאמר כופין כו' ואם אמר כו': (ליקוט) שם [סנהדרין ל"א ע"ב ד"ה ואם]. הרי"ף [ע"כ]:

If one is Halachically exempt from presenting himself before a specific Bais Din, he does not have to respond to their summons directly. [He must, however, inform them that he intends to go to different Bais Din - Acharonim].

רמ"א חושן משפט סימן יד סעיף ג' מי שעל פי דין פטור מלבא לבית דין מסויים מאיזה סיבה, גם אין צריך לענות להזמנתו. אמנם הוא חייב להגיד לו שדעתו ללכת בפני דין אחר - אחרונים.

יורה דעה שלד הלכות נידוי וחרם

גב משה ו' פה דעיות
 לרבי רבי יודוס : פד כ"ק
 דף ק"כ ע"ב : מה שם דף
 ק"ג פ"א ס"א מ"א וכו' :
 פ' גמ' לוחם פד דלית וכו'
 הכ"ז דלויי הכ"א שאר
 ליינחא דיעא וליטו שבשע
 לפדוס : פו כ"ק דף ט"ז ע"ב :
 פה שם דף ק"ד ע"א :
 פה משהל דכ' וכו' שם :
 ד משהל דכ' משהל חולין דף
 ק"ל ע"ב : צא משהל דכ'
 והמולה פאסוס דף ט"ז ע"א :
 צב שם דף ט"ז ע"ב : צב משהל
 ד"ל משהל דכ' דף ט"ז ע"ב :
 צד ככרות דף י"ח ע"א וכו'
 דף ט"ז ע"ב : צד ירושלמי
 פ"ג דמ"א אטורא דתני
 המעני : צד ככרות דף ט"ז ע"א
 ש"א פ' כדרן שבו קופנים
 ומעברין כוונת חכמי המשנה :
 צד מ"ק דף י"ז ע"א :
 צד ירושלמי פ"ג דמ"א :
 צד סנהדרין דף כ"ט ע"א
 וברבי דשמיטת וכו' : ק תולין
 דף י"ח ע"א וכו' פ"א י"ח
 סמ"ק י"ז : קא משהל דכ'
 דה דף י"ג ע"ב : קא משהל
 דכ' ש"א כוונת דל"ח ע"א :
 קא מ"ק דף י"ז ע"א : קי שם

כנסת הגדולה

כ"ד לית חיוב [שמהל דכ']
 מניין אמון ומצב שנותה
 דרכנותינה דשמיטת רב יודוס
 משום דזכיה את רב יודוס
 עלמו וכן כן דכרי כהסוות
 כיבנות פקד רבן גמליאל ובעל
 עמיתו יוסף נרגש משה שאמר
 רב יודוס כקשנותו לרב נתנן
 משום ד'יער שנותה דרכנות
 מעיד אמון דעלמא שנותה
 דרכנותינה דשמיטת מניין
 למעלה את הבלית סלקינהג
 ומשמתינה למנזר את הקטש
 וקדוש ליה כי בני שנותה כמי
 פוקד והרב מ"ר אברהם
 אלגאוי הוכחו דכרי כקשנות
 למניין סבב כמי מ"ד סימן
 ל"ט סופר לומר דלא אמרו
 כשנותה דרכנותינה נידוי או
 נידוי אלא כשנגש ג"ס ככבוד
 הכר שמו וכה' ל' לפי דבריהם
 ז"ל דלא כן אין מ"ו רמב"ם
 והטור ז"ל כ"ד דכריס
 שמימי' מיו הכונה עליה כ"ד
 והוא כשמה מעבודת דכ' יודוס
 כיון דכמה ד' נהמה אלא
 משום דזכיה את רב יודוס
 עלמו ומו קשה לי לפי דבריהם
 אם נהמה מפני כניסו את
 רב יודוס עמו למת לא הוי
 רב יודוס כן אלא חלף ויער

ע המולול בדבר א' מדברי סופרים . תקשה כ"ג דקפ"ת דוכתי
 אמרין דמאן דעבר אמירי דרבנן מלקיין ליה אבל לא משמתיין ליה
 ותיקן דבמיתא דעיקרה מדרבנן דכי עקר לה עקר לבולה מלטה
 משמתיין ליה אבל בדבר דעיקרו מן התורה וכו' עובר על מה שאמרו
 חכמים מתיין אותו מכה מדרות וכהב
 עליו ככל' ח"ל וק"ל דהא נע"י אין
 עיקרה מן התורה אם לא על ידי
 אסמכתא לכן ל"ל דהמפקק בדבר
 מר"ם חמיר טפי מעובר על דבר
 מדבריהם ולפיכך אע"פ שהעובר אינו
 חייב אלא מכה מדרות המפקק או
 המולול חייב נידוי עכ"ל ולא ידענא
 מלוי קשיא דהא אדרבה נע"י כיון דאין
 עיקרה מן התורה אלא ע"ד אסמכתא
 מנדון אותו דכי עקר לה עקר
 לכולה מלטה וכו' כ"ג כ"ג פרק מקום
 שנהגו להדיח ח"ל וי"ל דבמיתא
 דעיקרה מדרבנן דכי עקר לה עקר
 לכולה מלטה משמתיין ליה כי האי
 וכדלמדין נמי את מי נדו את ר"א
 כן הכר שפסק כנע"י ט' ועל הירושלמי
 עדיין קשה קשיית כ"ג דלאמאי
 משמתיין על המחלל י"ט שני של
 גלויות והעוסה מלאכה בע"פ אחר
 הנות וכו' וכו' אלא אם כהן ואינו מלווה
 לקמן ס' ט"ז א"כ וכו' ל"ל כה"ג :
ע"א ה' מי ששלהו . עיין בח"מ ס' י"ח
ע"ב ו' מי שלא בו' . עיין בח"מ ס' י"ח
ס' ק' ע"ג ח' המוכר בו' . עיין
 בח"מ ס' ק"ג ע"ג ס' כ"ה : **ע"ד ט'**
המעיד בו' . עיין בח"מ ס' כ"ה
ס"ג : ע"ה י' מבח כהן . ע"ל ס' י' ע"ל ס' י'

(יט) והוציא ממנו כמון בעדותו בו' מנדין אותו עד שישלם .
 עיין מ"ט ע"ג בח"מ סימן כ"ח סעיף ג' : (ב) המזכיר ש"ש לבמלה .
 יש מקשין למה לא תשיב מי שלא יודע את זה המזכיר ואלא דאין חיוב
 לנדונו שמה סבור זה השומע שאותו המזכיר הוא אינו יודע שיש
 אישור בדבר ולא אמרו דהשומע
 נרין לנדונו אלא אם הוא יודע
 בעלמו ככיוור שהמזכיר הוא יודע
 שיש אישור בדבר : (ב"א) המגדה
 למי שאינו חייב נידוי . כה' בהגה
 מיימוני דוקא שידוע . שאינו חייב
 נידוי כי הא דר"ל כמועד קטן אבל
 מורה שגידה סבור שזה חייב נידוי
 וטעה אין לנדונו המורה וכבר רש"ל
 י"ח דוקא אם אותו שגידה שלא כדין
 הוא ת"ח אבל לא בעם הא"ן והאמדה
 ת"ח ומסתיא דר"ל אין ראייה דשמה
 אותו שגידה ר"ל היה גדול ממנו :

ע"ה י' מבח כהן שאינו מפריש המתנות ונתנם לכהן אחר מנדין אותו עד שיתן .
ע"ו י"א (י"ו) המחלל י"ט שני של גלויות אע"פ שהוא מנהג . ע"ז י"ב העושה
 מלאכה בערב פסח אחר חצות : **ע"ח י"ג (ב) המזכיר שם שמים לבמלה או**
לשבועה בדברי הבאי . י"ד המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ .
 י"ה המביא רבים לידי חילול השם . **ע"ט י"ז (טו) המחשב שנים וקובע**
חדשים בחוצה לארץ . י"ח המבשיל את העוד . י"ח המעכב את הרבים
 מלעשות מצוה . **פ"א י"ט מבח שיצתה מריפה מתחת ידו . פ"א כ' מבח שלא**
הראה בדיקת סבינו לחכם . פ"ב י"כ כ"א המקשה עצמו לדעת . פ"ג י"כ"ב המגרש
את אשתו ועשו בינו ובינה שותפות או משא ומתן המביאין להזקק זה לזה
כשיבואו לבית דין מנדין אותם . פ"ד י"כ"ג חכם ששמעתו רעה . פ"ה י"כ"ד
(כ"א) פ"ו המגדה (ט"ו) למי שאינו חייב נידוי :

הנה [מדן] ואין נריכין לעיין נידוי עדות ורמיא כדורא אלא לומר הדעת כלמסות סדריס שהסובע פועל נבי
 וזו חסי' אשכ חסי' קטן נאמן אם סדעה מוכן שלמת' הדבר (פסכ"ק שורש ק"כ) :
 ס"ח סעיף כ"ד : **ע"ו י"א המחלל בו' .** עיין בח"מ ר"ס ח"ז : **ע"ז י"ב העושה בו' .** ע"ל
 ס"ז : **ע"ח ט"ו המחשב בו' .** כ"ה דהיינו דוקא כשמחשב וקובע ע"פ שהיו רגילים לקבוע כה"י בזמן שהיה כהמ"ק קיים אבל לחשב
 בתקופות ומולות כמו שנהגו האידמא אדרבה מלטה היא כדלמרי' [שבת ע"ה] כל היודע להשיב תקופות ומולות ואינו מושב עליו כהמ"ק לומר ואת
 פועל ס' לא יביטו וגו' : **פ"א י"ט מבח בו' .** ע"ל ס"ס ק"י : **פ"א כ' מבח בו' .** לעיל ס"ח סעי' וכו' וכה' נהבאר שם דאין דין זה טהב עכשיו :
פ"ב כ"א המקשה בו' . עיין בח"מ ס"ג ס"ג : **פ"ג כ"ב המגרש בו' .** עיין בח"מ ס' ק"י ע"ה ס"ה : **פ"ד כ"ג חכם בו' .** לעיל ס"ב ס"ב :
פ"ה כ"ד המגדה בו' . לעיל ס"ה : **פ"ו המגדה למי שאינו חייב נידוי .** וכה' לבי' להתרעם עליו שגידה שלא כדין כ"ד מנדין אותו עכ"ל
 ע"ז וכו' מכ"י ומשמע דכל שלא כ"ל לבי' לקבול עליו אין כ"ד מקקין לנדונו וכו' בעל מגדול ע"ז ספ"ו מהל' ח"ח וכו' כ"ה כחב שרהב"ן

חידושי רע"ק
 (ט"ז סעיף ט"ז) למי שאינו חייב נידוי . ו' הריב"ש (ס' ל"ד) דוור דוקא כמי שנתר
 אבל לא באומר בנידת נידוי שלא יצאה כן וכך כי אולי לא היה רשות לנדונו אלא דרבה
 לאיים בחשבו שיבטע מלשמה כן מפני יראת הנידוי ע"ש ;
 מסקמות מפורין מבבלי וירושלמי הרמב"ד וקונטרסים חששו דמצינו עד הריבה ובמ"ש
 כספ"ד וב"י תי' רכל העור נכללים בריבוי המולול בו' דבריו המסחין דאי"כ ח"ל לרמב"ם
 ורבה להשמיט ספ"ד דברים נ"ב : (ליקוט) על כ"ד ט' . שמש' דקדושין כ"ה א' ד"ה
 שקרא בו' ור"ג בגדלים ז' ב' ד"ה ואם לא בו' שחיי בו' (ע"ב) : [ס"ד] וא"כ לענין בו'

אוצר החכמה

לא. אף המורשה שלא נענה להזמנה חייב נידוי, ואם נסתלק מההרשאה נ"א א"צ לבוא רק יודיע לשליח ב"ד שהוא כבר אינו מורשה בזה הדין נ"ב.

לב. כהיום לא נהגו לנדות נ"ב, כי אם מכריזין עליו שהוא סרבן בלבד נ"ד. ואין המסרב נאמן לומר שלא שמע ההכרזה דמעשה ב"ד יש לו קול נ"ה.

נד. אולם מה שיש מוסיפין בסוף כתב הסירוב "ודינו כמבואר ביו"ד סימן של"ד" ששם מבוארים דיני המנודה, ולכאורה זה הוי כמנודה. אולם אפשר שהכוונה שראוי לנדותו ואינו כמנודה ממש.

ובחקרי לב מהדו"ב יו"ד א' עמ' קצ"א כתב במה שהורגלו הקהילות לכתוב שאם יעשה דבר פלוני יהא מוחרם או יהא בנדוי, שהדין הוא כלפי עצמו נחשב כמוחרם, אבל אין הצבור חייבים להתנהג עמו כמוחרם, דכל עוד לא פירשו שהוא בחרם בפועל אין זה עושה דין מוחרם כלפי הציבור.

ובכלל זה ראוי להעניש גם המסייע והמחזיק ביד הסרבן, וכדכתב בשו"ת בנימין זאב סימן תי"ט "ומי שבורה ונשמט מהיות ציית דינא עונשו רב וראוי לייסרו בסילוא דלא מבע דמה דהיינו נידוי. והעוזרו ראוי להתלקות על העמוד, וה' האל הנוקם ינקום נקמת תורתו ממנו וממי שעוזר לו, קנאת ה' צבאות תעשה זאת וכל ישראל הכשרים יהיו מבורכים" עכ"ל.

ועיין לקמן סעיף נ"ב עוד בדרכי כפייה לדין, ובספר מנחת עני סימן י"ב כתב התנצלות על חכמי הדור בעתים הללו, שאפילו כתב סירוב אין נותנים מפני חשש רדיפות אף שליכא חשש מסירה למלכות, כיון שאין כותבים חרם בהסירוב, וכתב שאף שאין יוצאים יד"ש כתב ללמד זכות עליהם ועלינו, כי דוקא בימים קדמונים שע"י הסרבנות היה נושה להמסרב. ועי"ז יבא לד"ת או יקיים הפס"ד ובוה אף שירצה לנקום מהדיין מחוייב להוציא הדין לאמיתו

שלא מצאו השליח בשובו אליו, ע"ז אינו חייב נדוי מטעמי טובא".

נא. בין שנסתלק מעצמו בין שסילקו הבע"ד, כן הוא שם במהר"ם אלשיך דלקמן.

נב. כ"כ בשו"ת מהר"ם אלשיך סימן קכ"ה בארוכה. ועוד כתב "שאפי' היה אומר אי אפשר ללכת לא היה חייב נדוי דכיון דיכול לבטל הברור שלו ה"ל כאומר אני מבטלו" והיינו דזה הוי כנסתלק מלהיות מורשה.

נג. בהרבה מקומות בחו"ל בטל הטלת נדוי על המסרב, משום שהמלכויות אסרו לנדות, וכמ"ש בערוך השלחן סו"ס ק'. ואפשר שמזה נמשך שאין מנדין גם במקומות שאפשר. אולם בט"ז יו"ד סימן של"ד ס"ק כ"ג כתב בשם הדרישה בשם מהרימ"ץ וז"ל "בזה"ז שהנידויין מקולקלין אין מנדין אף מי שראוי לנדות אף בעבירות גדולות דאפילו בשורת הדין לא החמירו חכמים פן ימנעו מלעשות תשובה כל שכן בדורינו שנבלים מביישים את האדם על ככה ולפעמים אין האדם מושל ברוחו ויבוא לידי שפיכות דמים", עכ"ל. ועיין גם בשו"ת מהר"ם אלשיך סימן קכ"ה שכתב מעין זה. וז"ל שם "כי המה ראו חכמים ראשונים שלפנים שלמים וכן רבים ולא היה הנדוי כ"כ שגור בפיהם, וגם בדור הזה לא נעשה כן לשום בעל דין כ"א מגלגלין עמו פעם ושתיים, ואם אומר טענה כזו הקהל מנו מורש' זולתי ידרשו ויתורו אם אמת הדבר או מתאנה הוא וע"י מיתון יתוקן העולם" עכ"ל.

Nowadays the custom is not to place people in actual excommunication. Instead, the Bais Din will publicize that the party is a "mesarev".

סדר הדין פרק א' אות לב
נהגו היום שלא לנדות מסרבי בית דין, רק מכריזין עליו שהוא סרבן.

out an agreement, thereby negating the need to go to Bais din. Second, so that he will be able to prepare his case for when he arrives before the Bais din.

Since the Ritvah is basically giving the same reason as the Shach, this may indicate that he agrees with him. However, the Ritvah only uses this reasoning to explain why the defendant has a right to know who the claimant is, but he does not take it so far to say that this entitles him to know the nature of the claim. Conversely, this may indicate that he does not have to be told why he is being called to Bais din.

The Tumim writes that even according to the Beer Sheva, the party being summoned has a right to ask for the amount of the claim. To this extent, he agrees with the Shach that he has a right to at least know this important fact, so that he can try to work out a deal without going to Bais din.

Practically speaking, the defendant can claim "kim li" like the opinion of the Shach and require the plaintiff to reveal to him the nature of the claim. However, he can only demand to know the basic outline of the litigation, not all the finer details of the case being made against him. This idea is seen in a teshuva from Rav Moshe Feinstein to the Agudas Harabanim, where he says that even though we rule like the Shach, the claimant does not have to reveal all of the details of his case.

It is important to note that the logic of the Shach is limited. The reason the party being summoned must be told about the case is so that he can try to work it out outside of Bais din. It is not intended to allow him the means of meticulously preparing a good defense for himself.

HOW MUCH TIME IS THE DEFENDANT GIVEN?

Of course, the defendant cannot be expected to drop everything and run to Bais din the second he receives a hazmanah. While the Gemara says that Korach was told to appear "tomorrow", this is not usually the case today. The Meiri says that the defendant should be given enough time so that he does not have to rush to Bais din. He is to be given enough time to be prepared and offer his rebuttal to the claims against him.

The Rema rules that the one being summoned has the right to ask for three days to prepare to come to Bais din. If he asks for more time, there is a Teshuvos Harashba that says that Bais din must ascertain why he is asking. If he is simply stalling and playing games, they are not to grant him the time. But if he needs the time to prepare his case, they should agree because this is part of the process of arriving at the truth.

Nowadays, a defendant will usually be given enough time to prepare his case and a mutually beneficial time will be arranged.

WHEN DOES BAIS DIN ISSUE A "SIRUV"?

The Gemara says that if someone does not come after the first hazmanah, a second one is issued, if he still doesn't come, a third one is sent. If he doesn't come after that, he is to be excommunicated.

The reason three hazmanahs are sent is that we are concerned that the party may not have received the first two, or that he literally could not come; however, if it is known for certain that he got the first one and willfully ignored it, it is not necessary to send the other two. In fact, the Gemara says a story of a woman who was sent one hazmanah and, when she failed to appear, she was placed in cherem that very day. It explains that a man has to be sent three hazmanahs because he may not be home when the messenger arrives to summon him. This woman, however, was home all day and definitely got the first hazmanah; therefore, it was unnecessary to send her any more.

Still and all, the Tumim says that the minhag is to always send three hazmanahs before taking action. However, if it is clear that the party has no intention of complying with Bais din, he could be censured after receiving just one hazmanah or a heter could be issued to go to secular court, depending on the circumstances.

In Chazal's times the punishment for someone who ignored a Bais din's summons was to be placed in excommunication. Since such a penalty is unenforceable today and would not be effective, the practice is to issue a "siruv". The "siruv" proclaims that the individual is subject to everything the Shulchan Aruch says about people who flout a Bais din and is deserving of the punishments detailed there.

*To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit: www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: [📞 732.232.1412](https://www.whatsapp.com/channel/002997322321412)*

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - › Obligation to Adhere to Civil Law
 - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - › What Constitutes a Minhag
 - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - › Backing Out
 - › Where Backing Out Causes a Loss
 - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - › Structuring
 - › Legal Entities and Trusts
 - › Management
 - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - › Ani Hamehapech
 - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - › Mechusar Amana
 - › Mi Shepara
 - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ

Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY

R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY

Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY

R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY

R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY

לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY

R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY

R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

SPONSOR YORUCHA

*& help disseminate this relevant
and engaging platform **for free***

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Become a Yorucha Founder \$25,000
- Dedicate a Month of Yorucha \$18,000
- Dedicate a Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Sponsor a Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Yeshiva Ohr Yisroel
Rabbi Chaim Friedman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel Tzemach
Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon Sofer

Baltimore Community Kollel

Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush

Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center

Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham

Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center

Rabbi Eddie Kassir

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Bais Medrash Mikor Hachaim

Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan Yair

Rabbi Reuven Gross
Rabbi Yishai Broner

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash

Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKEWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel

Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut

Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg

Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck
R' Yehoshua Wolf

Bitbean

Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura

Rabbi Yosef Fund
R' Yitzy Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov

Rabbi Mayer Boruch Turin
R' Moshe Netzer

Kehilas Heartstone

Rabbi Zecharia Wiesenfeld
Rabbi Avrohom Ellman
Madison Executive Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi

Rav Ariel Ovadia

Yeshiva Heichal Hatalmud

Rabbi Mordechai Horowitz
Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE

Greater Five Towns
Chaburah
(In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres

Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA

Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis

Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michael Illes

Congregation Torah Ufila

Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community

Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham

Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel

Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov

Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PASSAIC

Rabbi Yaakov Pascal

PHILADELPHIA

Philadelphia Community
Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michael Ghermezian

SOUTH BEND

Midwest Torah Center
Rabbi Doron Lazarus
R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef

Rabbi Eli Kohananoo

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead

Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos

Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

732.232.1412

888.485.VAAD(8223) #302

✉ yorucha@baishavaad.org

➦ baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.